

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี โดยรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยดังนี้

- 2.1 ภูมิหลังของวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี
- 2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.3 องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.4 ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี
- 2.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ
- 2.7 ทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ภูมิหลังของวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี

ในปี พ.ศ. 2503 รัฐบาลได้วางโครงการขยายการผลิตช่างฝีมือระดับปานกลาง โดยรับนักเรียนจากผู้มีพื้นความรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป เข้ามารับการฝึกอบรมวิชาชีพที่ตลาดแรงงานมีความต้องการโดยมอบให้กองส่งเสริมอาชีพ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการด้วยการจัดตั้งโรงเรียนสารพัดช่างขึ้นในเขตจังหวัดพระนครและธนบุรี และจัดตั้งหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ขึ้น สำหรับออกฝึกประชาชนในท้องถิ่นตามจังหวัดต่าง ๆ งานฝึกดังกล่าวได้รับผลดียิ่ง

ในปี พ.ศ. 2509 องค์การยูช่อมแห่งสหรัฐอเมริกา ได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือในการจัดตั้งหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ โดยให้ชื่อโครงการว่า “Mobile Trade Training Unit” ทั้งนี้องค์การยูช่อมเป็นผู้จัดการหาทุนพาหนะ วัสดุครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การศึกษา พร้อมทั้งให้ทุนการศึกษาแก่ ครูผู้สอนเพื่อการศึกษาครูงานในต่างประเทศ โครงการนี้ได้พบความสำเร็จจึงทำให้รัฐบาลสหรัฐอเมริการ่วมกับกองส่งเสริมอาชีพ กรมอาชีวศึกษา ซึ่งในขณะนั้น นายวิเวก ปางวุฒิพงศ์ เป็นหัวหน้ากองวางโครงการขยายหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ให้มีจำนวนเต็มโครงการ 54 หน่วย และพร้อมที่จะจัดตั้งศูนย์บริการด้านต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งในขณะนั้น เรียกกันว่า “ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ” (หน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 เปลี่ยนเป็นโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่) ต่อมาเปลี่ยนเป็น “โรงเรียนสารพัดช่าง” ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เป็นศูนย์บริการด้านวิชาการ และการเงินของโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่
2. ช่วยเหลือโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ในด้านจัดทำอุปกรณ์การสอนตำราเรียน และคู่มือการสอน
3. ช่วยเหลือโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ในด้านการอบรมครู ช่อมแซมและบูรณะ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ยานพาหนะของโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่
4. เปิดสอนวิชาชีพที่สูงกว่าโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ เพื่อให้ผู้สำเร็จจากโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ มีโอกาสศึกษาต่อให้มีฝีมือ และความสามารถสูงขึ้น
5. เป็นที่สับเปลี่ยนครูของโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ให้ได้อยู่ประจำที่ในบางโอกาส
6. เพื่อให้การฝึกอบรมเช่นเดียวกับโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ด้วย

โครงการจัดตั้ง โรงเรียนสารพัดช่าง ในส่วนภูมิภาค (2510-2515) ได้เริ่มงานจัดตั้งแห่งแรกเพื่อเป็นการทดลองขึ้น ที่จังหวัดอุดรธานี โดยในปี พ.ศ. 2511 ทางสำนักงานงบประมาณได้อนุมัติเงินค่าก่อสร้างอาคารเรียนและฝึกงานเป็นเงิน 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) และในปี พ.ศ. 2512 อีก 2,000,000 บาท (สองล้านบาทถ้วน)

เมื่อวันที่ 10 - 12 เมษายน 2511 นายวิเวก ปางวุฒิพงษ์ หัวหน้ากองส่งเสริมอาชีพพร้อมคณะได้เดินทางมาจังหวัดอุดรธานีเพื่อหาบริเวณและสถานที่ก่อสร้างและได้พบว่าที่ดินบริเวณหนองประจักษ์ด้านทิศใต้ ซึ่งเป็นที่ดินที่จะใช้ตั้งภาคการศึกษาเหมาะที่จะจัดตั้งได้ กรมอาชีวศึกษา จึงทำหนังสือถึงจังหวัดเพื่อขอความเห็นทางจังหวัดอนุมัติ จึงได้เสนอให้ท่านรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติท่านปลัดกระทรวงฯ (นายอภิรักษ์ จันทวิมล) เสนอว่า ปัญหาการแบ่งแยกที่ดินระหว่างโรงเรียนกับที่ตั้งภาคการศึกษาจะยุ่งยากให้หาที่ใหม่ ท่านรัฐมนตรี (ม.ล. ปิ่น มาลากุล) จึงหารือกับ นายกมล ประสิทธิ์สา ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ และเห็นว่าควรใช้ที่ดินราชพัสดุ ติดกับที่ดินของวิทยาลัยครูด้านทิศตะวันตก ประมาณ 15 - 20 ไร่ ทางกรมการฝึกหัดครูไม่ขัดข้อง ดังนั้นทางกรมอาชีวศึกษา จึงได้ส่ง นายพิศิษฐ์ พิศิษฐ์การ สถาปนิก มาสำรวจเพื่อดำเนินการต่อไป

2.1.1 ขนาดและที่ตั้ง

ทิศเหนือยาว	115 เมตร	ติดโรงเรียนบ้านหมากแข้ง
ทิศตะวันออกยาว	306 เมตร	ตลอดแนวคลองชลประทาน
ทิศตะวันตกยาว	216 เมตร	ติดถนนอำเภอ
ทิศใต้นาน	128 เมตร	ติดบริเวณพื้นที่ส่วนบุคคล

วิทยาลัยสารพัดช่างอุตรธานี ตั้งอยู่เลขที่ 137 ถนนช้างอำเภอ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี บนเนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ 96 ตารางวา เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุตรธานี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการก่อสร้างครั้งแรกด้วยเงินงบประมาณ ปี 2511 เปิดทำการสอนรุ่นที่ 1 เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2512 โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนสารพัดช่างอุตรธานี” และเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2534 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศปรับปรุงโรงเรียนสารพัดช่าง เป็น “วิทยาลัยสารพัดช่าง” มาจนถึงปัจจุบัน ผลิตนักเรียนจนถึงปีการศึกษา 2552 หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น 106 รุ่น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 15 รุ่น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เทียบโอนความรู้/ประสบการณ์ 6 รุ่น ปัจจุบันวิทยาลัยสารพัดช่างอุตรธานีมีอาคารเรียนและโรงฝึกงานรวมถึงการใช้ประโยชน์ของอาคารต่าง ๆ ดังนี้

1. อาคารเรียนและปฏิบัติการ 2 ชั้น (อาคารเรียน 1) ชั้นล่าง ใช้เป็นอาคารสำนักงานฝ่ายต่าง ๆ คือ งานฝ่ายวิชาการ, ห้องผู้อำนวยการ, งานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ, งานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา และงานฝ่ายบริหารทรัพยากร ชั้นที่สองใช้เป็นห้องเรียนและปฏิบัติการแผนกวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน 4 ห้อง ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์กลาง จำนวน 1 ห้อง ห้องงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 1 ห้อง
2. อาคารเรียนและปฏิบัติการ 3 ชั้น (อาคารเรียน 2) ชั้นล่างใช้เป็นห้องสมุด และห้องศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง ชั้นที่สองและสาม ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ รวมจำนวน 7 ห้อง
3. อาคารเรียนและปฏิบัติการ 4 ชั้น (อาคารเรียน 3) ชั้นล่าง ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาอาหาร-ขนม จำนวน 2 ห้อง ใช้เป็นห้องประชุม (ห้องประชุมขวัญประจักษ์) จำนวน 1 ห้องและห้องกักตักกรรม จำนวน 1 ห้อง (ใช้เป็นห้องศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ) ชั้นที่สอง ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างเสริมสวย จำนวน 2 ห้อง ช่างตัดผมชาย จำนวน 1 ห้อง และใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาศิลปะประดิษฐ์ จำนวน 1 ห้อง ชั้นที่สาม ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างเสื้อสตรี จำนวน 2 ห้องและใช้เป็นห้องเรียนวิชาหัตถเวชกรรมไทย จำนวน 1 ห้อง และใช้เป็นห้องเรียนผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง จำนวน 1 ห้อง ชั้นที่สี่ ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาดนตรีสากล จำนวน 1 ห้อง ห้องเรียนแผนกวิชาช่างเสื้อผ้า จำนวน 1 ห้อง และห้องเรียนแผนกวิชาเย็บจักรอุตสาหกรรม จำนวน 1 ห้องใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างศิลป์ และเขียนแบบโฆษณา จำนวน 1 ห้อง
4. อาคารเรียนและปฏิบัติการ 4 ชั้น (อาคาร 4) ชั้นล่าง ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง 4 ห้อง ชั้นที่สอง ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาบัญชี-พิมพ์ดีด คือ วิชาเครื่องใช้สำนักงานจำนวน 1 ห้อง วิชาพิมพ์ดีดภาษาไทย จำนวน 1 ห้อง วิชาพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ห้องและวิชาบัญชี จำนวน 1 ห้อง ชั้นที่สาม ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 1 ห้อง ห้องเรียนแผนก

วิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 2 ห้องและห้องเรียนวิชาธุรกิจ จำนวน 1 ห้อง ชั้นที่สี่ใช้เป็นห้องเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 ห้อง ใช้เป็นห้องเรียนวิชาสามัญ จำนวน 3 ห้อง

5. อาคารโรงฝึกงานแบบแฝด 4 หลัง หลังที่ 1 ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างยนต์ หลังที่สองใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างจักรยานยนต์ และช่างเครื่องทำความเย็นและปรับอากาศ หลังที่สามใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างเชื่อมโลหะหลังที่สี่ ใช้เป็นสำนักงานอาคารสถานที่ และแผนกวิชาช่างเทคนิคพื้นฐาน

6. อาคารโรงฝึกงานแบบ 2 ชั้น ใช้เป็นห้องเรียนแผนกวิชาช่างกลโรงงาน

2.1.2 สภาพชุมชน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายและนับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยและชุมชน มีความผูกพันและได้รับความไว้วางใจ จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้ความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านการศึกษา การศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และกีฬาอยู่เป็นประจำ อาทิเช่น การให้บริการความร่วมมือทางวิชาการ ประสานงานกับสถานประกอบการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี การบริการสาธารณะ สนับสนุนและให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการทดสอบฝีมือแรงงานไทยก่อนเดินทางไปทำงานต่างประเทศ และอบรมด้านวิชาชีพให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้ความรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มพูนผลผลิต และจัดงานมหกรรมอาชีพ (108 อาชีพ) เพื่อให้ประชาชนได้ฝึกอาชีพฟรี อาชีวะร่วมด้วยช่วยประชาชน ฯลฯ

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีผู้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ดังนี้

สารสนเทศ หมายถึง ข่าวสารที่ได้จากการนำข้อมูลดิบ มาคำนวณทางสถิติหรือประมวลผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งข่าวสารที่ได้ออกมาจะอยู่ในรูปที่สามารถนำไปใช้งานได้ทันที

เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการต่างๆและระบบงานที่ช่วยให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ โดยประกอบด้วย

1. เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์สื่อสาร โทรคมนาคมต่างๆรวมทั้งซอฟต์แวร์แบบสำเร็จรูปและแบบพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในงานเฉพาะด้าน ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จัดเป็นเครื่องมือสมัยใหม่และใช้เทคโนโลยีระดับสูง

2. กระบวนการในการนำอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ข้างต้นมาใช้งานเพื่อรวบรวม จัดเก็บ ประมวลผลโดยผลลัพธ์เป็นสารสนเทศในรูปแบบต่างๆที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศในปัจจุบันจะประกอบด้วยระบบต่างๆ คือ

1. ระบบประมวลผลข้อมูล
2. ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร
3. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ
4. ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูง
5. ระบบผู้เชี่ยวชาญ

เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ พัฒนาการทางเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จากอดีตเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้หลอดสุญญากาศ ขนาดใหญ่ ใช้พลังงานไฟฟ้ามาก และอายุใช้งานต่ำ เปลี่ยนมาใช้ทรานซิสเตอร์ที่ทำจากซิลิคอน เล็ก ๆ ใช้พลังงานไฟฟ้าต่ำ ผลิตได้จำนวนมาก ราคาถูก ต่อมาสามารถสร้างทรานซิสเตอร์จำนวน หลายแสนตัวบรรจุบนซิลิคอนเล็ก ๆ เป็นวงจรรวมที่เรียกว่า ไมโครชิป และใช้ไมโครชิปเป็น ชิ้นส่วนหลักที่ประกอบอยู่ในคอมพิวเตอร์ ทำให้ขนาดของคอมพิวเตอร์เล็กลงการพัฒนาไมโครชิป ที่ทำหน้าที่เป็นไมโครโพรเซสเซอร์มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้คอมพิวเตอร์รุ่นใหม่ ๆ ที่มี ประสิทธิภาพดีกว่าเดิมเกิดขึ้นเสมอ จึงเป็นการยากในการจำแนกชนิดของคอมพิวเตอร์ออกมาอย่าง ชัดเจน เครื่องคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพสูงกว่าคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ในอดีตมาก

เทคโนโลยีการสื่อสาร มีการพัฒนารูปแบบให้สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ง่าย และอุปกรณ์ที่ใช้ ในการติดต่อสื่อสารมีหลายรูปแบบให้เลือกได้ตามความเหมาะสมกับการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้เพิ่มคุณสมบัติให้สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ การเพิ่มคุณค่าของระบบ คอมพิวเตอร์มีมากขึ้นเมื่อมีการนำเทคโนโลยีสื่อสารมาประยุกต์เข้าด้วยกันที่เรียกว่า เครือข่าย คอมพิวเตอร์

เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีที่ประกอบขึ้นด้วยระบบจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ระบบสื่อสารโทรคมนาคม และอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศที่มีการวางแผน จัดการ และใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เราจะเห็นว่าความหมายดังกล่าว เป็นความหมาย ที่กว้างและไม่ได้กำหนดรายละเอียดชัดเจนเนื่องจากการพลวัตของเทคโนโลยีที่รวดเร็วส่งผลให้เรา ไม่สามารถกล่าวอย่างเฉพาะเจาะจงได้

เราสามารถสรุปได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเทคโนโลยีทุกรูปแบบที่นำมาประยุกต์ในการประมวลผลการจัดเก็บการสื่อสาร และการส่งผ่านสารสนเทศด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยที่ระบบทางกายภาพประกอบด้วยคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ติดต่อสื่อสาร และระบบเครือข่าย ขณะที่ระบบนามธรรมเกี่ยวข้องกับการจัดรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ด้านสารสนเทศทั้งภายในและภายนอก ระบบให้สามารถดำเนินการร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ [1]

ครรรชิต มาลัยวงศ์ [2] ได้ให้ความหมายของ เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเน้นที่องค์ประกอบก่อให้เกิดเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ คือเป็นการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับเทคโนโลยีสื่อสาร โทรคมนาคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดทำสารสนเทศและส่งสารสนเทศนั้นให้ถึงมือผู้รับ

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และไพบูลย์ เกียรติโกมล [3] ให้ความหมายของ เทคโนโลยีสารสนเทศว่าเป็นเทคโนโลยีที่ประกอบขึ้นด้วยระบบจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม และอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศที่มีการวางแผน จัดการและใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ [4] ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่าเป็นความรู้ผลิตภัณฑ์หรือในกระบวนการดำเนินการใด ๆ ที่ได้อาศัยเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์ทางฮาร์ดแวร์ การติดต่อสื่อสาร การรวบรวม และการนำข้อมูลมาใช้อย่างทันการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งทางการผลิต การบริการ การบริหารและการดำเนินงาน รวมทั้งการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ส่งผลถึงความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ การค้า และที่สำคัญคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพของประชาชน

ยีน ภู่วรรณ [5] กล่าวว่าเทคโนโลยีหมายถึงการประยุกต์เอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ การศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ก็เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติ กฎเกณฑ์ ของสิ่งต่าง ๆ และหาทางนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ เทคโนโลยีจึงเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ส่วนคำว่าสารสนเทศหมายถึง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์แต่ละคนตั้งแต่เกิดมาได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จำนวนมาก เรียนรู้สภาพสังคม ความเป็นอยู่ กฎเกณฑ์ และวิชาการ ลองจินตนาการดูว่าสมองของเราเห็นข้อมูลอะไรบ้าง เราคงตอบไม่ได้ แต่สามารถเรียกเอาข้อมูลมาใช้ได้ ข้อมูลที่เก็บไว้ในสมองเป็นสิ่งที่สะสมกันมาเป็นเวลานาน ความรอบรู้ของแต่ละคนจึงขึ้นอยู่กับ การเรียกใช้ข้อมูลนั้น ดังนั้นจะเห็นได้ชัดความรู้เกิดจากข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทุกวันนี้มีข้อมูลรอบตัวเรามาก ข้อมูลเหล่านี้มาจากสื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์

หรือแม้แต่การสื่อสารระหว่างบุคคล จึงมีผู้กล่าวว่ายุคนี้เป็นยุคของสารสนเทศ เมื่อรวมคำว่า เทคโนโลยีกับสารสนเทศเข้าด้วยกัน จึงหมายถึงเทคโนโลยีที่ใช้จัดการสารสนเทศ เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การรวบรวมการจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การพิมพ์ การสร้างรายงาน การสื่อสารข้อมูล ฯลฯ

สรุปว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคมมาทำงานร่วมกันโดยคอมพิวเตอร์จะทำการเก็บข้อมูลและประมวลผลให้เป็นสารสนเทศแล้วนำไปเก็บไว้เป็นฐานข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเรียกข้อมูลมาใช้ได้ในภายหลัง ซึ่งการเรียกใช้นี้จะใช้ระบบการสื่อสารโทรคมนาคมที่มีการเชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน ให้นำข้อมูลหรือสารสนเทศมาใช้ในการบันทึก เก็บข้อมูล กำหนดและจัดทำรายงาน เพื่อส่งข้อมูลหรือสารสนเทศเหล่านั้นไปให้ผู้ใช้ที่อยู่ต่างสถานที่ที่ห่างไกลได้ในทุกเวลาถึงกันและกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

2.3 องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นอาจกล่าวได้ว่าประกอบขึ้นจากเทคโนโลยีสองสาขาหลักคือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม สำหรับรายละเอียดพอสังเขปของแต่ละเทคโนโลยีมีดังต่อไปนี้คือ

2.3.1 เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถจดจำข้อมูลต่าง ๆ และปฏิบัติตามคำสั่งที่บอก เพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ คอมพิวเตอร์นั้นประกอบด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ ต่อเชื่อมกัน เรียกว่า ฮาร์ดแวร์ และอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์นี้จะต้องทำงานร่วมกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือที่เรียกกันว่า ซอฟต์แวร์

องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศว่าไม่ใช่มีแต่เครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของระบบมี 5 องค์ประกอบ คือ

2.3.1.1 ฮาร์ดแวร์

ฮาร์ดแวร์ หมายถึง สิ่งที่จับต้องได้ทั้งหมด ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ เมนบอร์ด หน่วยประมวลผลกลาง อุปกรณ์นำเข้าข้อมูล อุปกรณ์แสดงผลข้อมูล หน่วยความจำ หน่วยจัดเก็บข้อมูลและอุปกรณ์ติดต่อสื่อสาร โดยฮาร์ดแวร์ทั้งหมดนี้ไม่สามารถทำงานได้ด้วยตัวเองเดี่ยว ๆ

ได้ จะต้องนำมาต่อเชื่อมทำงานร่วมกันเป็นระบบที่เรียกว่า “ระบบคอมพิวเตอร์” เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางในการประยุกต์ใช้งาน

2.3.1.2 ซอฟต์แวร์

ซอฟต์แวร์ หมายถึง ชุดคำสั่งหรือโปรแกรมที่เขียนขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสั่งงานให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงาน ประมวลผลข้อมูลข่าวสารให้ได้ผลลัพธ์ตามความต้องการ ซอฟต์แวร์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. **ซอฟต์แวร์ระบบ** คือ ซอฟต์แวร์ที่บริษัทผู้ผลิตสร้างขึ้นมาเพื่อจัดการกับระบบมีหน้าที่ดำเนินงานพื้นฐานต่าง ๆ ของระบบคอมพิวเตอร์ เช่น รับข้อมูลจากแผงแป้นอักขระแล้วแปลความหมายให้คอมพิวเตอร์เข้าใจ นำข้อมูลไปแสดงผลบนจอภาพหรือนำออกไปยังเครื่องพิมพ์จัดการข้อมูลในระบบแฟ้มข้อมูลบนหน่วยความจำสำรอง ควบคุมอุปกรณ์ต่างๆ ภายในระบบคอมพิวเตอร์ และเป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้กับคอมพิวเตอร์หรือฮาร์ดแวร์ ช่วยให้การทำงานสารสนเทศในระดับบุคคลเป็นไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งซอฟต์แวร์แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

1.1 โปรแกรมระบบปฏิบัติการ ใช้ควบคุมการทำงานของคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์พ่วงต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างโปรแกรมที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เช่น UNIX, DOS, Microsoft Windows

1.2 โปรแกรมรรถประโยชน์ ใช้ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในระหว่างการประมวลผลข้อมูลหรือในระหว่างที่ใช้คอมพิวเตอร์ ตัวอย่างโปรแกรมที่นิยมใช้ในปัจจุบัน เช่น โปรแกรมเอ็ดดิเตอร์

1.3 โปรแกรมแปลภาษา ใช้ในการแปลความหมายของคำสั่งที่เป็นภาษาคอมพิวเตอร์ให้อยู่ในรูปแบบที่เครื่องมือคอมพิวเตอร์เข้าใจ และทำงานตามที่ใช้ต้องการ

2. **ซอฟต์แวร์ประยุกต์** เป็นโปรแกรมที่เขียนขึ้นเพื่อทำงานเฉพาะด้านตามความต้องการ เพื่อให้สามารถใช้งานร่วมกันในระดับกลุ่มและระดับองค์กร ซึ่งซอฟต์แวร์ประยุกต์นี้สามารถแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

2.1 ซอฟต์แวร์ประยุกต์เพื่อใช้งานทั่วไป เป็นซอฟต์แวร์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้งานทั่วไป ไม่เจาะจงประเภทของธุรกิจ ตัวอย่างเช่น Word Processing, Spreadsheet, Database Management เป็นต้น

2.2 ซอฟต์แวร์ประยุกต์เฉพาะงาน เป็นซอฟต์แวร์ ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในธุรกิจเฉพาะ ตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้

2.3 ซอฟต์แวร์ประยุกต์อื่น ๆ เป็นซอฟต์แวร์ที่เขียนขึ้นเพื่อความบันเทิง และอื่น ๆ นอกจากซอฟต์แวร์ประยุกต์สองชนิดข้างต้น ตัวอย่าง เช่น Hypertext, Personal Information Management และซอฟต์แวร์เกมส์ต่าง ๆ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	13
ห้องสมุดงานวิจัย	
วันที่..... 23 ส.ค. 2555	
เลขทะเบียน..... 248058	
เลขเรียกหนังสือ.....	

2.3.1.3 ข้อมูลและฐานข้อมูล

1. ข้อมูล หมายถึง ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ เป็นกลุ่มสัญลักษณ์แทนปริมาณหรือการกระทำต่าง ๆ ที่ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์หรือการประมวลผลอยู่ในรูปของตัวเลข ตัวหนังสือ รูปภาพ แผนภูมิ เมื่อนำข้อมูลไปประมวลคำนวณหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้ได้มาเป็นผลลัพธ์ที่ต้องการ ข้อมูลที่ได้รับการประมวลผลแล้วเรียกว่า “สารสนเทศ” เช่น ข้อมูลบุคลากรเกี่ยวกับรายละเอียดประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา หรือประวัติการทำงาน เป็นต้น

2. ฐานข้อมูล คือ กลุ่มของข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมไว้ โดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลและเก็บข้อมูลเหล่านี้ไว้ที่ศูนย์กลางเพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ร่วมกัน

3. ข้อมูลและฐานข้อมูลจะใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของระบบเนื่องจากการเก็บข้อมูลจากแหล่งกำเนิดข้อมูลจะต้องมีความถูกต้องมีการถ่วงและตรวจสอบแล้วเท่านั้น จึงเกิดประโยชน์และข้อมูลต้องมีมาตรฐาน เมื่อใช้งานในระดับกลุ่มหรือระดับองค์กร ข้อมูลต้องมีโครงสร้างในการจัดเก็บที่เป็นระบบระเบียบ เพื่อการสืบค้นที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4. บุคลากร หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งาน การดูแลและควบคุมคอมพิวเตอร์ในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับผู้ใช้ ผู้บริหาร ผู้พัฒนาระบบ นักวิเคราะห์ระบบ นักเขียนโปรแกรม อาจจะเป็นบุคคลเดียวกันหรือกลุ่มบุคคลตามการจัดแบ่งโครงสร้างขององค์กร ซึ่งบุคลากรเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในความสำเร็จของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ คนเหล่านี้ยังมีความรู้ ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศมากเท่าใด โอกาสที่จะใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศย่อมจะเต็มศักยภาพมากขึ้น และคุ้มค่าขึ้นเท่านั้น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับส่วนบุคคลที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีสมรรถนะสูงผู้ใช้งานก็มีโอกาสพัฒนาระบบงานได้เองตามความต้องการที่หลากหลาย หากผู้ใช้ให้ความสนใจพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยตนเอง สำหรับในระดับองค์กรผู้พัฒนาและดูแลระบบต้องใช้บุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ไม่ควรละเลยที่จะให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับผู้ประยุกต์ใช้งานเจ้าหน้าที่มีระดับต่าง ๆ ภายในองค์กรด้วย

5. ขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ ของผู้ใช้หรือบุคลากรเกี่ยวข้อง เมื่อได้พัฒนาระบบแล้วขณะที่ใช้งานก็จำเป็นต้องคำนึงถึงลำดับขั้นตอนการปฏิบัติของคน และเครื่องสัมพันธ์กันอย่างไร ทั้งในกรณีปกติและกรณีพิเศษ เช่น ขั้นตอนการบันทึกข้อมูล ขั้นตอนการประมวล ขั้นตอนการบริการข้อมูล ขั้นตอนปฏิบัติเมื่อเครื่องเสีย ข้อมูลสูญหายและการสำรองข้อมูลเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ต้องมีการซักซ้อม เตรียม บอกกล่าวให้ความรู้และการทำเอกสารคู่มือการใช้งานที่ชัดเจน

2.3.1 ระบบอินเทอร์เน็ต

2.3.1.1 ความหมายและความสำคัญอินเทอร์เน็ต

คำว่า Internet เป็นคำย่อของ Internetwork ซึ่ง Pocket Dictionary ของ Pete Dyson ระบุเอาไว้ว่า The world's largest computers and 15 million users. The Internet users TCP/IP protocol. หมายถึง เครื่องข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก เชื่อมโยงเครือข่ายย่อยมากกว่า 10,500 เครือข่าย ซึ่งเป็นการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์มากกว่า 1.7 ล้านเครื่อง ที่มีผู้ใช้เครือข่ายไม่น้อยกว่า 15 ล้านคน และเครือข่ายนี้ใช้ Transmission Control Protocol/Internet Protocol เป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยง อินเทอร์เน็ต คือ เครือข่ายขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อระบบต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกเข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็น สถาบันการศึกษา องค์กรหน่วยงานทั้งราชการและเอกชน ซึ่งมีข้อมูลต่าง ๆ มากมายที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

อินเทอร์เน็ต (Internet) คือ เครือข่ายของคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าด้วยกัน โดยอาศัยเครือข่ายโทรคมนาคมเป็นตัวเชื่อมเครือข่าย ภายใต้มาตรฐานการเชื่อมโยงด้วยโปรโตคอลเดียวกันคือ TCP/IP (Transmission Control Protocol / Internet Protocol) เพื่อให้คอมพิวเตอร์ทุกเครื่องในอินเทอร์เน็ตสามารถสื่อสารระหว่างกันได้ นับว่าเป็นเครือข่ายที่กว้างขวางที่สุดในปัจจุบัน เนื่องจากมีผู้นิยมใช้ โปรโตคอลอินเทอร์เน็ตจากทั่วโลกมากที่สุด

อินเทอร์เน็ตจึงมีรูปแบบคล้ายกับเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบ WAN แต่มีโครงสร้างการทำงานที่แตกต่างกันมากพอสมควร เนื่องจากระบบ WAN เป็นเครือข่ายที่ถูกสร้างโดยองค์กร ๆ เดียวหรือกลุ่มองค์กร เพื่อวัตถุประสงค์ด้านใดด้านหนึ่ง และมีผู้ดูแลระบบที่รับผิดชอบแน่นอน แต่อินเทอร์เน็ตจะเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างคอมพิวเตอร์นับล้าน ๆ เครื่องแบบไม่ถาวรขึ้นอยู่กับเวลานั้น ๆ ว่าใครต้องการเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตบ้าง ใครจะติดต่อสื่อสารกับใครก็ได้ จึงทำให้ระบบอินเทอร์เน็ตไม่มีผู้ใดรับผิดชอบหรือดูแลทั้งระบบ

ขนิษฐา รุจิโรจน์ [6] ได้อธิบายว่า อินเทอร์เน็ต เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่นับว่าเป็นเครือข่ายที่ใหญ่ที่สุดในโลกในขณะนี้ ทั้งนี้เพราะเป็นเครือข่ายที่ครอบคลุมเชื่อมต่อขงจำนวนมากกว่า 2 หมื่นเครือข่ายทั่วโลกเข้าด้วยกัน นั่นคือ “A Network of Network” อินเทอร์เน็ตจึงเป็นเครือข่ายที่ทำให้คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยผ่านทางคอมพิวเตอร์

วิทยา เรื่องพรวิสุทธิ [7] อินเทอร์เน็ต เป็นเครือข่ายที่สำคัญต่อการสื่อสารในระบบเว็บ หรือการสื่อสารแบบไฮแมงมุม ซึ่งการสื่อสารแบบนี้สามารถเชื่อมคองกับแหล่งข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างกว้างขวางทั่วโลก

ชุน เทียมทินกฤต [8] กล่าวว่า ระบบอินเทอร์เน็ตเป็นระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ในมุมต่าง ๆ ของโลกเข้าด้วยกันเป็นเครื่องมือพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันทั่วโลก

วชิราพร พุ่มบานเย็น [9] อินเทอร์เน็ต คือ เครือข่ายขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อระบบต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา องค์กร หน่วยงานทั้งงานราชการและเอกชน ซึ่งมีข้อมูลต่าง ๆ มากมายที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

กอบเกียรติ สระอุบล [10] อินเทอร์เน็ต คือ การเชื่อมคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าเป็นเครือข่ายโดยใช้ระบบการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ

ภาคภูมิ เพ็งสุวรรณ [11] อินเทอร์เน็ต คือ การที่นำคอมพิวเตอร์มาเชื่อมต่อกันเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างมากมายมหาศาล โดยมีโปรโตคอล TCP/IP เป็นมาตรฐานในการติดต่อสื่อสาร

ลักษณะของระบบอินเทอร์เน็ต เป็นเสมือนไฮแมงมุม ที่ครอบคลุมทั่วโลก ในแต่ละจุดที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตนั้น สามารถสื่อสารกันได้หลายเส้นทาง ตามความต้องการ โดยไม่กำหนดตายตัว และไม่จำเป็นต้องไปตามเส้นทางโดยตรง อาจจะไปผ่านจุดอื่น ๆ หรือ เลือกไปเส้นทางอื่นได้หลาย ๆ เส้นทาง การติดต่อสื่อสาร ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นั้นอาจเรียกว่า การติดต่อสื่อสารแบบไร้มิติ อินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีขนาดใหญ่ เครื่องคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องทั่วโลก สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้โดยใช้มาตรฐาน ในการรับส่งข้อมูลที่เป็นหนึ่งเดียว หรือที่เรียกว่า โปรโตคอล (Protocol) ซึ่งโปรโตคอล ที่ใช้บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีชื่อว่า ทีซีพี/ไอพี ลักษณะของระบบอินเทอร์เน็ต เป็นเสมือนไฮแมงมุม ที่ครอบคลุมทั่วโลก ในแต่ละจุดที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตนั้น สามารถสื่อสารกันได้หลายเส้นทาง ตามความต้องการ โดยไม่กำหนดตายตัว และไม่จำเป็นต้องไปตามเส้นทางโดยตรง อาจจะไปผ่านจุดอื่น ๆ หรือ เลือกไปเส้นทางอื่นได้หลาย ๆ เส้นทาง การติดต่อสื่อสาร ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นั้นอาจเรียกว่า การติดต่อสื่อสารแบบไร้มิติ อินเทอร์เน็ต(Internet) คือ เครือข่ายนานาชาติ ที่เกิดจากเครือข่ายขนาดเล็กมากมาย รวมเป็นเครือข่ายเดียวทั้งโลก หรือเครือข่ายสื่อสาร ซึ่งเชื่อมโยงระหว่างคอมพิวเตอร์ทั้งหมด ที่ต้องการเข้ามาในเครือข่าย สำหรับคำว่า internet หากแยกศัพท์จะได้อมา 2 คำ คือ คำว่า Inter และคำว่า net ซึ่ง Inter

หมายถึงระหว่าง หรือท่ามกลาง และคำว่า Net มาจากคำว่า Network หรือเครือข่าย เมื่อนำความหมายของทั้ง 2 คำมารวมกัน จึงแปลว่า การเชื่อมต่อกันระหว่างเครือข่าย [14]

ในปัจจุบันการใช้คำว่า "อินเทอร์เน็ต" หมายถึง โครงสร้างทางกายภาพของเครือข่าย ประกอบด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ และส่วนเชื่อมโยงต่าง ๆ ของผู้ใช้บริการ (client) และผู้ให้บริการ (server) และใช้คำว่า "เว็บ" เพื่อหมายถึง แหล่งข้อมูลสารสนเทศในที่ต่าง ๆ ที่เข้าถึงได้โดยอินเทอร์เน็ต [15]

2.3.1.2 ประโยชน์และบริการในอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตเป็นระบบเครือข่ายที่เปิดและเชื่อมโยงตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้นสมาชิกของเครือข่ายจึงสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก ประโยชน์ การรับส่งข่าวสาร ผู้ใช้ที่ต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ตสามารถรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-mail กับผู้ใช้คนอื่น ๆ ทั่วโลก ในเวลาอันรวดเร็วได้โดยค่าใช้จ่ายต่ำมาก อินเทอร์เน็ต ที่ผู้ใช้งานมากที่สุดอีกอย่างหนึ่ง คือ ความบันเทิง และการพักผ่อนหย่อนใจ หรือนันทนาการ เช่น เลือกอ่านวารสารต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่า magazine แบบ online รวมถึงหนังสือพิมพ์ และข่าวสารอื่น ๆ โดยมีภาพประกอบบนจอคอมพิวเตอร์ เหมือนกับหนังสือ ไม่ว่าจะเป็น ด้านการศึกษา Internet เปรียบเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่เพราะมีแหล่งข้อมูลอยู่ทั่วโลก ด้านการสื่อสาร สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก เช่นการส่งจดหมาย E-mail การส่งข้อความทาง Pager ด้านความบันเทิง มีรูปภาพ เสียงเพลง ภาพยนตร์ และเกมส์คอมพิวเตอร์มากมาย ด้านการค้า สามารถโฆษณาสินค้า สั่งซื้อสินค้าทาง Internet ได้ (E-Commerce) ด้านการเผยแพร่ข้อมูลของตนเองหรือบริษัทออกสู่สาธารณชนเป็นต้น อินเทอร์เน็ตประกอบไปด้วยบริการที่หลากหลาย ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการมากมาย ดังต่อไปนี้

1. ค้นคว้าข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ เช่น งานวิจัย บทความในหนังสือพิมพ์ ความก้าวหน้าทางการแพทย์ ฯลฯ ได้จากแหล่งข้อมูลทั่วโลก เช่น ห้องสมุด สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลาในการเดินทางและสามารถสืบค้นได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง
2. ติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วจากการรายงานข่าวของสำนักข่าวต่าง ๆ อยู่ รวมทั้งอ่านบทความเรื่องราวที่ลงในนิตยสารหรือวารสารต่าง ๆ ได้ฟรี โดยมีทั้งข้อความและภาพประกอบด้วย
3. รับส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องเสียเงินค่าตราไปรษณียากร ถึงแม้จะเป็นการส่งข้อความไปต่างประเทศก็ไม่ต้องเสียเงินเพิ่มขึ้นเหมือนการส่งจดหมาย การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นนอกจากจะส่งข้อความตัวอักษรแบบจดหมายธรรมดาแล้ว ยังสามารถส่งแฟ้มภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงพร้อมกันไปได้ด้วย
4. สนทนากับผู้อื่นที่อยู่ห่างไกลได้ทั้งในลักษณะการพิมพ์ข้อความและเสียง
5. ร่วมกลุ่มอภิปรายหรือกลุ่มข่าวเพื่อแสดงความคิดเห็น หรือพูดคุยถกปัญหากับผู้ที่มีสนใจใน

เรื่องเดียวกัน เป็นการขยายวิสัยทัศน์ในเรื่องที่สนใจนั้น ๆ

6. ถ่ายโอนเพิ่มข้อความ ภาพ และเสียงจากที่อื่น ๆ รวมทั้งโปรแกรมต่าง ๆ ได้จากแหล่งที่มีผู้ให้บริการ
7. ตรวจสอบราคาสินค้าและสั่งซื้อสินค้านั้นรวมทั้งบริการต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปห้างสรรพสินค้า
8. ให้ความบันเทิงหลายรูปแบบ เช่น การฟังเพลง รายการวิทยุ การชมรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวมไปถึงการแข่งขันเกมกับผู้อื่นได้ทั่วโลก
9. คิดประกาศข้อความที่ต้องการให้ผู้อื่นทราบได้อย่างทั่วถึง
10. ให้เสรีภาพในการสื่อสารทุกรูปแบบแก่บุคคลทุกคน

2.4 ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ

1. เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ต้องทำงานแข่งกันกับเวลาจึงนำเอาเทคโนโลยีระบบสื่อสารมาประยุกต์ใช้กับเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ควบคุมการปิด-เปิดไฟฟ้าในบ้านผ่านโทรศัพท์ ควบคุมระบบปรับอากาศ ตรวจสอบหมายเลขเรียกเข้าของโทรศัพท์ในบ้าน เป็นต้น
2. ทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม เทคโนโลยีสารสนเทศที่กระจายไปทั่วทุกแห่งทำให้ทุกคนที่สนใจมีโอกาสในการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน เช่น ระบบการเรียนการสอนทางไกล ระบบอินเทอร์เน็ตตำบล ช่วยให้เกษตรกรรู้ความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิตในแต่ละวัน แพทย์สามารถให้การรักษายาบาลกับผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกลโดยตรวจอาการผ่านกล้องวิดีโอจากระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น
3. ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนระบบคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมีการเชื่อมต่อกับเครือข่ายด้านการศึกษาต่าง ๆ เช่น โครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทยผ่านหมายเลขพระราชทาน 1509 หรือ School Net ทำให้ทั้งนักเรียนและครูสามารถสืบค้นข้อมูลและสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการเรียนการสอนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นมาก
4. ประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติหลายอย่าง เช่น ป่าเขา แม่น้ำและทะเลถูกทำลายไปโดยฝีมือมนุษย์มากมาย ในการดูแล และบำรุงรักษาต้องใช้เทคโนโลยีในการเก็บข้อมูล เช่น ใช้ภาพถ่ายดาวเทียมตรวจสอบสภาพการถูกทำลาย การตรวจสอบเขตป่าสงวนด้วยเครื่องบอกตำแหน่งผ่านดาวเทียมทำให้ทราบว่าที่ใดอยู่ในเขตพื้นที่สงวนการเก็บข้อมูล และตรวจวัดคุณภาพของน้ำในแม่น้ำลำคลอง และทะเล ตลอดจนวัดมลภาวะในอากาศทำให้ทราบว่ามีการปล่อยสารพิษออกมาสู่สภาพแวดล้อม เป็นต้น

5. ประโยชน์ต่อการป้องกันประเทศ อาวุธที่ใช้ทางการทหารยุคใหม่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทั้งสิ้น เช่น จรวดที่สามารถวิ่งเข้าหาเป้าหมายได้อย่างอัตโนมัติ ระบบการเฝ้าระวังการถูกรุกรานที่ควบคุมการทำงานด้วยคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

6. ประโยชน์ด้านอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม การผลิตสินค้า และการจำหน่ายสินค้ามีการแข่งขันกันในตลาดโลกอย่างมาก เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้ผลิตสินค้าได้จำนวนมาก และราคาถูกลง การจำหน่ายสินค้าต้องกระจายสารสนเทศของสินค้า และการบริการไปยังลูกค้าเพื่อให้ซื้อสินค้าได้สะดวกรวดเร็ว

2.5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี

วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในงานต่าง ๆ ได้แก่

1. การสอนใช้คอมพิวเตอร์
2. การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหาร
3. การใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุด
4. การใช้คอมพิวเตอร์ในการฝึกปฏิบัติด้านคอมพิวเตอร์
5. การใช้คอมพิวเตอร์ในงานสำนักงานและสารบรรณ

2.5.1 การสอนใช้คอมพิวเตอร์

การสอนใช้คอมพิวเตอร์ ทำได้โดยทำโปรแกรมบทเรียนที่เหมาะสมและใช้การได้ดี นักเรียนก็สามารถนำไปเรียนไปศึกษาทบทวนเนื้อหาได้ตามสะดวก จะทบทวนเมื่อใดก็ได้ และการเรียนรู้หรือทบทวนเนื้อหาจะใช้เวลาเท่าใดก็ได้ ถ้าหากเป็นผู้ที่มีปัญญามากหน่อยก็สามารถเรียนรู้ทบทวนได้รวดเร็ว แต่ถ้าเป็นผู้ที่คิดช้าเรียนช้าก็อาจใช้เวลาได้นานมากเท่าที่ต้องการ รวมเรียกว่าทำให้เกิดการเรียนแบบ Asynchronous คือ เรียนเมื่อใดก็ได้ที่ไหนก็ได้ (Anytime anywhere) วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานีได้มีครูที่นำโปรแกรมบทเรียน CAI มาช่วยสอนหลายวิชา เช่น สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาและสาขาคหกรรม

2.5.2 การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหาร

2.5.2.1 งานบันทึกคะแนนสอบ เป็นระบบที่สืบเนื่องมาจากระบบลงทะเบียนวิชาเรียน เพราะเมื่อลงทะเบียนเรียนแล้วก็ต้องมีการสอบ และได้คะแนนคะแนนจะถูกบันทึกไว้ในแฟ้มของนักเรียน เพื่อเก็บเป็นประวัติด้วย เพื่อจัดทำเป็นรายงานแจ้งผู้ปกครอง และเพื่อนำไปจัดทำเป็นใบรับรองผลการศึกษา การประยุกต์ในด้านการลงทะเบียนและบันทึกคะแนนสอบนั้นมีข้อควรระวังอย่างยิ่งยวดอยู่

ที่การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของ ระบบและข้อมูล ก็จะต้องระมัดระวังไม่ให้มีบุคคลอื่นเข้ามาถึงระบบเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ นอกจากนั้นยังจะต้องมีวิธีการสำรองข้อมูลเอาไว้อย่างสมบูรณ์ที่ถ่วงตลอดเวลาด้วย เคยมีตัวอย่างของสถาบันแห่งหนึ่งที่พนักงานคอมพิวเตอร์แอบแก้ไขคะแนนเพื่อนมาแล้ว โดยทั่วไปก็คงจะไม่มีใครกลับไปตรวจสอบว่าคะแนนที่พิมพ์ลงไปในระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์ของนักเรียนนั้นว่า ถูกต้องหรือไม่ ดังนั้นจึงจำเป็นที่เราจะต้องวางกฎเกณฑ์การตรวจสอบให้เข้มงวดตั้งแต่แรก

2.5.2.2 งานการเงินและบัญชี งานด้านการเงินและการบัญชีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการหน่วยงานทุกแห่ง การทำบัญชีด้วยมือตามแบบเดิมที่เคยทำกันมานานแล้วนั้นปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริหารได้ เพราะผู้บริหารจะต้องมีข้อมูลสำหรับตัดสินใจในด้านงบประมาณ และการเงินได้อย่างรวดเร็ว

2.5.2.3 ระบบพัสดุและอุปกรณ์ เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ เอาไว้ให้เป็นระบบและครบถ้วน ใช้บันทึกรายการพัสดุต่าง ๆ เอาไว้ พัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนนั้นแม้จะมีไม่มากนัก แต่ก็รวมไปถึงเครื่องคอมพิวเตอร์ และพัสดุอุปกรณ์การทดลองต่าง ๆ ด้วย พัสดุเหล่านี้ยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับการบำรุงรักษาเกี่ยวข้องกับข้อด้วย เช่นต้องมีรายละเอียดกำกับว่ามีสัญญาบำรุงรักษาหรือไม่ทำไว้กับใครเมื่อใด มีปัญหาเกิดขึ้นกี่ครั้ง ฯลฯ

2.5.2.4 ระบบบุคลากร บันทึกประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน ผลงาน ผลการพัฒนา ฯลฯ ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องจัดทำประวัติบุคลากรเหล่านี้เอาไว้ในระบบคอมพิวเตอร์

2.5.3 การประยุกต์ทางด้านห้องสมุด

งานห้องสมุดมีการประยุกต์คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดแบ่งออกได้เป็นระบบต่าง ๆ คือ การจัดซื้อหนังสือ การทำบัตรรายการไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อสืบค้นหาหนังสือที่ต้องการ การยืมคืนหนังสือ สิ่งพิมพ์ และวัสดุต่าง ๆ ระบบงานห้องสมุดนี้มีผู้จัดทำขึ้นสำหรับใช้กับห้องสมุดโรงเรียนแล้วหลายแห่งด้วยกัน

2.5.4 การฝึกปฏิบัติด้วยคอมพิวเตอร์

การเรียนเรื่องคอมพิวเตอร์ มีห้องคอมพิวเตอร์ พร้อมอุปกรณ์ และซอฟต์แวร์เอาไว้ให้เพียงพอแก่การฝึกปฏิบัติของนักเรียน โดยในวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี มีห้องเรียนคอมพิวเตอร์ กระจายห้องเรียน

ในแผนกวิชาต่าง ๆ การสำรวจในเรื่องอัตราส่วนของนักเรียนต่อการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง ได้แก่ 1.66 คนต่อ 1 เครื่อง เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน

2.5.5 การประยุกต์ในงานสำนักงานและสารบรรณ

1. งานประมวลผลคำ
2. งานจัดเก็บเอกสารด้วยระบบแฟ้มอิเล็กทรอนิกส์ หรือ ระบบจัดการเอกสาร
3. งานนัดหมายผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน งานนัดหมายประชุม
4. งานสนับสนุนงานตัดสินใจของผู้บริหาร
5. งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
6. งานจัดประชุมทางไกล และงานจัดประชุมอิเล็กทรอนิกส์

2.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

2.6.1 ความหมาย

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ของร่างกายในแต่ละวัน โดยเริ่มตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้า และมีกิจกรรมตลอดทั้งวันที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการหายใจ แดงตัว กินอาหารเช้า อาหารกลางวัน อาหารเย็น การพูด การเรียน การเล่น หัวเราะ หรือร้องไห้ ซึ่งยังมีการกระทำอีกมากมายที่ทำตลอดทั้งวัน จนกระทั่งกลับไปนอนที่เตียง

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ การประพฤติปฏิบัติ กิริยาอาการ บทบาท ลีลา ท่าทาง ที่เป็นการแสดงออกมาซึ่งสามารถที่จะสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือ

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออก เพื่อที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือการกระตุ้น ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นทันทีหรือหลังจากการถูกกระตุ้นมาระยะหนึ่ง

พฤติกรรม หมายถึง กิริยาที่สิ่งมีชีวิตทุกชนิด ที่แสดงออกมาเพื่อที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่กระตุ้น ที่มีทั้งสิ่งเร้าภายนอกและภายในร่างกาย ที่เป็นไปอย่างเหมาะสมเพื่อการอยู่รอด

พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการกระทำที่มนุษย์กระทำ หรือแสดงออกตลอดทั้งวัน จึงทำให้มีผู้ที่สนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งพอจะสรุปได้ถึงที่มาของการศึกษาได้ดังนี้

พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ การฝึกอบรม หรือ ประสบการณ์ จากสิ่งแวดล้อมโดยรอบที่สัมผัสอยู่เป็นประจำ จึงมีการส่งผลให้ร่างกายมีความสามารถที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้ ซึ่งพฤติกรรมในลักษณะนี้มีทั้งในมนุษย์และสัตว์ ถ้าพูดถึงพฤติกรรมในมนุษย์แล้วส่วนใหญ่จะเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่มีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด มันสมองเป็นพลังงานประสาทที่สามารถส่งไปเพื่อสั่งการให้คนมีพฤติกรรมทั้งอย่างจงใจ กึ่งจงใจ และไม่จงใจ พฤติกรรมของคนมีอยู่ 2 จำพวก ด้วยกันคือ

1. พฤติกรรมที่พวกที่เกิดจากธรรมชาติ เป็นมาแต่กำเนิด โดยไม่มีการเรียนรู้มาก่อน เช่น สามารถดูดนมของมารดาได้เมื่อแรกเกิด การกระทำทางเพศ ระบายอย่าง เช่น การกำมือ ู้สึกกลัว โกรธ ตกใจ ซึ่งนักจิตวิทยาศาสตร์พฤติกรรม เรียกว่า “พฤติกรรมที่ไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้” หรือ “unlearned behavior”

2. พฤติกรรมพวกที่เกิดจากการพัฒนาตั้งแต่เป็นทารกจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งการเรียนรู้จะเป็นตัวฝึกให้คนมีการพัฒนาการกระทำให้ดีขึ้น กระดับกระเฉงและเรียบร้อยขึ้น เช่น การพูด การเขียนการยกมือไหว้ การรำ การร้อง พฤติกรรมนี้เรียกว่า “พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้” หรือ “Learned behavior”

พฤติกรรมสามารถแยกได้ 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด

2. พฤติกรรมการเรียนรู้ พฤติกรรมประเภทนี้เป็นพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากยีนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ เนื่องจากประสบการณ์ที่ได้รับมา แยกได้ 6 ประเภทดังนี้

- พฤติกรรมความเคยชิน คือ พฤติกรรมที่เกิดซ้ำหลายๆ ครั้ง
- พฤติกรรมการฝังใจ คือพฤติกรรมที่อาจเกิดเฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่งเท่านั้น ซึ่งจะถูก

กำหนดมาโดยยีน

- พฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข
- การลองผิดลองถูก
- การลอกเลียนแบบ
- การรู้จักใช้เหตุผล
- การใช้ความคิดประมวลข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

2.6.2 รูปแบบของพฤติกรรม

รูปแบบของพฤติกรรมที่สามารถอธิบายได้ในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. สิ่งเร้า หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลหรือมีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต แบ่งได้ 2 ชนิด คือ
 - สิ่งเร้าภายนอก หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกของสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าสิ่งที่อยู่ภายนอกจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม แต่มีผลที่กระตุ้นให้สิ่งมีชีวิตแสดงพฤติกรรม
 - สิ่งเร้าภายใน หมายถึง การทำงานของอวัยวะภายในของร่างกายมนุษย์ ที่มีผลกระตุ้นให้ที่ช่วยแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ทำให้รู้สึกหิว รู้สึกกระหาย เหนื่อยล้า
2. อินทรีย์ หมายถึง สิ่งมีชีวิต ซึ่งหมายถึง มนุษย์และสัตว์
3. การตอบสนอง หมายถึง พฤติกรรมที่สิ่งมีชีวิตแสดงออกมา เช่น การยิ้ม เป็นการตอบสนองในการชมเชยเป็นสิ่งเร้า การนอนหลับเป็นการตอบสนองเมื่อมีอาการเมื่อยล้า

2.6.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านสรีระวิทยา คือ ปัจจัยที่เป็นสิ่งเร้าที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของมนุษย์ที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมอย่างง่ายหรือเป็นพฤติกรรมที่ซับซ้อนในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่เป็นรูปแบบของพฤติกรรม
2. ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ สิ่งแวดล้อมจะทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้าในการที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมของแต่ละบุคคลก็จะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมนั้น ๆ เพราะในชีวิตประจำวันของมนุษย์ต้องมีการเรียนรู้และเผชิญกับสภาพแวดล้อมตลอดเวลา เมื่อสภาพแวดล้อมใดที่เด่นก็จะเป็นสิ่งเร้าทำให้แสดงพฤติกรรม
3. ปัจจัยทางด้านสังคม คือ ปัจจัยที่เกิดจากการอยู่ร่วมกัน การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ติดต่อกันเกี่ยวข้องกันจนกลายเป็น ชุมชน หรือสังคม เพราะมนุษย์ไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ เมื่อมีสังคมก็ต้องมีการเกี่ยวข้องกัน จึงต้องมีข้อตกลงร่วมกันเรียกว่า โครงสร้างของสังคม ซึ่งทำให้มนุษย์แสดงออกถึงพฤติกรรมที่สังคมนั้นยอมรับและเห็นพ้อง เป็นแบบแผนพฤติกรรม ของคนในสังคม
4. ปัจจัยทางด้านทัศนคติ คือ เป็นปัจจัยที่เป็นเรื่องของทัศนคติ ความรู้สึก ซึ่งมีลักษณะที่เป็นนามธรรม และเป็นตัวการสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์ เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ไม่ใช่สิ่งที่คิดตัวมาแต่เกิด จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้

2.6.4 ตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

ตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ จากการกล่าวของเบนคูว์ ได้กล่าวไว้ 2 ประการ ได้แก่

1. ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อนพฤติกรรม คือ ถ้ามีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมเป็นประจำสม่ำเสมอแล้ว ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่า ถ้ามีสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นก็จะมีอีกสิ่ง

หนึ่งตามมา ความสัมพันธ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นเงื่อนไขให้สามารถทำนายเหตุการณ์ได้ ดังนั้นกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าหนึ่งกับอีกสิ่งเร้าหนึ่ง จะมีผลต่อการเกิดหรือไม่เกิดของพฤติกรรม มีผลต่อการคงอยู่หรือการหายของพฤติกรรมของมนุษย์ เพราะมนุษย์จะ ยึดเอาสิ่งเร้ามาทำนายการเกิดอีกสิ่งเร้าหนึ่ง เช่น เมื่อฟ้ามีดครึ้ม มนุษย์ก็จะรีบกลับบ้านเพราะคาดการณ์ว่าฝนจะตกแน่นอน ฉะนั้น ตัวที่กำหนดพฤติกรรมที่เป็นสิ่งเร้าจึง ได้แก่สิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม และเป็นสิ่งเร้าที่ปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อมของมนุษย์ที่เกิดก่อนพฤติกรรม ดังนั้น จึงเรียกดักกำหนดพฤติกรรมนี้อีกอย่างว่า ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดก่อน พฤติกรรมซึ่งก็คือ “สิ่งเร้า”

2. ตัวกำหนดที่เป็นผล คือพฤติกรรมใดกระทำแล้วจะได้รับรางวัลหรือผลกรรมทางบวก และพฤติกรรมใดกระทำแล้วจะได้ผลกรรมทางลบ ซึ่งการเรียนรู้พฤติกรรมเช่นนี้ มนุษย์สามารถเรียนรู้ถึงเงื่อนไขของผลกรรมและเลือกที่จะกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลกรรมทางบวกหรือ แรงเสริม และในขณะเดียวกันก็หลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลในทางลบหรือการลงโทษ จึงกล่าวได้ว่าการเกิดของพฤติกรรมขึ้นอยู่กับผลกรรมด้วย จึงทำให้การกระทำที่เป็นผลทางบวกก็จะเกิดพฤติกรรมนั้นขึ้น แต่ในทางกลับกันถ้าการกระทำที่เป็นผลทางลบ พฤติกรรมนี้ก็จะไม่เกิดขึ้นจะลดลงหรือหายไป ซึ่งผลของกรรมนี้เกิดจากการเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ การสังเกตจากต้นแบบ หรือการกระทำที่เกิดจากการสังเกตเห็นจากผู้อื่น เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม

2.6.5 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมีวัตถุประสงค์การใช้เพื่อศึกษาค้นหาข้อมูลเป็นเครื่องมือสื่อความรู้ที่จำเป็นและสำคัญต่อสังคม โดยคนส่วนมากจะได้ประโยชน์จากสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม บุคคลที่ใช้ต้องมีความฉลาดในการใช้และไม่นำอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในทางที่ผิดกฎหมายเรื่องเพศและความรุนแรง

2.6.5.1 ความสำคัญ

1. ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลได้ทั่วโลก
2. สามารถรับส่งไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์และสามารถติดต่อกับผู้อื่น ๆ ทั่วโลก
3. มีบริการในรูปแบบของการซื้อขายสินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือออนไลน์
4. เพื่อความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจหรือสันทนาการ
5. ใช้ในการโน้มน้าวใจให้เกิดความสามัคคีและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในหมู่คณะ
6. ใช้ในการวินิจฉัยสั่งการประสานงานและควบคุมงาน

2.6.5.2 ประเภทของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

1. พิจารณาจากพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ปรากฏด้วยการสังเกต
2. พิจารณาจากแหล่งที่เกิดพฤติกรรม
3. พิจารณาจากภาวะทางจิตของบุคคล
4. พิจารณาจากสถานการณ์ทางสังคม
5. พิจารณาจากการทำงานของระบบประสาท

2.6.5.3 ลักษณะความต่างของพฤติกรรม

1. อินเทอร์เน็ตมีสื่อหลากหลายด้าน
2. การสื่อสารทางโทรศัพท์จะมีความชัดเจนกว่าอินเทอร์เน็ต
3. มีเทคโนโลยีมีลติมีเดียที่มีในโทรศัพท์มือถือ
4. มีฟังก์ชันต่าง ๆ ในโทรศัพท์มือถือ
5. บทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ในการใช้อินเทอร์เน็ตทางสังคม
6. สารสนเทศที่มีการปฏิรูป
7. เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงความทันสมัยในด้านจราจร สื่อสาร

จิตติยา เนตรวงษ์ [12] ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่าพฤติกรรม คือทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นการกระทำของร่างกายในแต่ละวัน โดยเริ่มตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้า การแต่งตัว และการกินอาหาร ไม่เพียงแต่เท่านั้น ยังมีการกระทำอีกมากมายจนกระทั่งเรากลับไปยังเตียงนอน และนอนหลับ

สมใจ ศรีปานเงิน [13] กล่าวถึงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นเป็นการรวบรวมเอาวิชาทางสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยา ประสาทวิทยา และจิตวิทยาวิเคราะห์พฤติกรรม มิได้เกิดขึ้นเฉย ๆ แต่พฤติกรรมเกิดขึ้นเพราะมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากกระทบกับร่างกาย ซึ่งสามารถแบ่งพฤติกรรมออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. พฤติกรรมที่เกิดจากกลางเนื้อ เช่น การเดิน การพูด การหายใจ การหัวเราะและการหลั่งน้ำตา เป็นต้น
2. พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึก เช่น การไต่ยืน การเจ็บปวด เป็นต้น
3. พฤติกรรมที่เป็นอารมณ์ เช่น ความโกรธ ความกลัว ความตื่นเต้น และความยินดี เป็นต้น

นักจิตวิทยาถือว่า การเกิดพฤติกรรมต้องมีมูลเหตุจงใจ ทุกรูปแบบจึงต้องมีเหตุจงใจหนุนหลัง เช่น ความกลัว ความกระหาย เป็นต้น พฤติกรรมนี้เกิดจากความต้องการทางกายภาพ เช่นเดียวกัน พฤติกรรมการใช้ทรัพยากร สารสนเทศจึงเป็นผลมาจากความต้องการใช้ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมการ

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้นหาข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกระบวนการนี้ ผู้ใช้จะเริ่มค้นหาค้นหา ข้อมูลจากสภาพที่ไม่มีความรู้มาก่อน ทั้งนี้ผู้ใช้อาจจะมีความรู้ไม่เพียงพอเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการนำไปใช้ แต่เมื่อใช้ความพยายามมากขึ้นในการค้นหา ผู้ใช้ก็จะทราบถึงลักษณะเฉพาะเจาะจงของหัวข้อเรื่องที่ต้องการค้นหา และเมื่อผู้ใช้เข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการ ก็จะทำให้การค้นหาข้อมูลข่าวสาร สามารถตอบสนองความต้องการได้มากขึ้น ซึ่งมีกระบวนการค้นหาข้อมูลข่าวสารนี้มี 6 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเริ่มงาน เป็นขั้นตอนที่ผู้ใช้จะคิดเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการ แต่ยังไม่แน่ใจเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องการ
2. ขั้นคัดเลือก ผู้ใช้จะเริ่มกำหนดหัวข้อเรื่องทั่วไป และจะคิดว่าหัวข้อเรื่องนั้นตรงกับความต้องการส่วนตัวหรือไม่
3. ขั้นสำรวจ ผู้ใช้จะเริ่มการวิจัยเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องพื้นฐาน เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องนั้น โดยจะเน้นบางแง่มุมของหัวข้อเรื่องนั้น แต่ผู้ใช้อาจจะเริ่มสับสนและไม่แน่ใจเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องจากปริมาณข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมากเกินไป
4. ขั้นกำหนดหัวข้อเรื่อง ผู้ใช้จะกำหนดหัวข้อเรื่องจากข้อมูลข่าวสารที่รวบรวมได้ โดยอาจจะพิจารณาคัดเลือกความคิดที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารที่ตรงกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการ
5. ขั้นการรวบรวม ผู้ใช้จะอาศัยระบบข้อมูลข่าวสาร เช่น ห้องสมุด เพื่อแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการ
6. ขั้นเสร็จสิ้น ผู้ใช้เสร็จสิ้นกระบวนการค้นหาข้อมูลข่าวสาร และสามารถนำเอาข้อมูลนั้นไปใช้ในการปฏิบัติการกิจการที่ต้องการ เช่น การนำข้อมูลไปเขียนรายงาน ในขั้นตอนนี้ผู้ใช้จะพึงพอใจกับกระบวนการค้นหาข้อมูล และข่าวสารที่ได้รับ

ธอมัส ดี วิลสัน เป็นอดีตศาสตราจารย์ด้านสารสนเทศศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยเซฟฟีลด์ ประเทศอังกฤษ เขาสนใจด้านพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศและการศึกษาผู้ใช้สารสนเทศ และได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวนมาก โดยงานวิจัยล้วนมีผู้ใช้เป็นศูนย์กลางและเน้นกระบวนการในการแสวงหาและการใช้สารสนเทศในด้านต่าง ๆ เช่น นักศึกษาและการใช้ห้องสมุด การแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพ เป็นต้น

วิลสัน ได้แบ่งพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ พฤติกรรมนี้ครอบคลุมทั้งการแสวงหาสารสนเทศที่ตนริเริ่ม เช่น การค้นหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต และที่ตนมิได้ริเริ่มเองโดยแบ่งพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การตั้งใจที่ตนมิได้ริเริ่ม เช่น การได้รับสารสนเทศจากรายการสารคดีทางวิทยุที่ตนฟังอยู่ แม้ว่าอาจไม่มีเจตนาที่จะแสวงหาสารสนเทศ แต่ถือว่าการได้รับสารสนเทศขึ้น

2. การค้นโดยตนมิได้ริเริ่ม หมายถึงการที่บุคคลหนึ่งได้รับสารสนเทศเรื่องหนึ่ง ในขณะที่กำลังค้นหาสารสนเทศอีกเรื่องหนึ่ง ดังนั้น สารสนเทศที่ได้รับไม่ใช่ ที่คนตั้งใจไว้ แต่ถือได้รับสารสนเทศเช่นกัน

3. การค้นที่ตนริเริ่มขึ้น หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งมุ่งค้นหาสารสนเทศ จากระบบสารสนเทศในสถาบันบริการสารสนเทศหรือจากบริการสารสนเทศต่าง ๆ โดยทั่วไปการศึกษาวิจัยในสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์นั้นให้ความสนใจที่การแสวงหาสารสนเทศประเภทนี้ เพราะถือว่าเป็นพฤติกรรมสำคัญในการใช้ระบบสารสนเทศ หรือบริการในสถาบันบริการสารสนเทศ

4. การค้นที่ดำเนินการอยู่ เป็นการค้นหาสารสนเทศในเรื่องที่ผู้ค้นหรือ ผู้แสวงหาสารสนเทศมีความรู้หรือสารสนเทศอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมเฉพาะด้าน เช่น เฉพาะเรื่องใหม่ หรือรายละเอียดเฉพาะเจาะจงที่ขาดหายไปเพิ่มเติมเท่านั้น

ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้านคือ 1. บริบทของความต้องการสารสนเทศ 2. อุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศ 3. พฤติกรรมการแสวงหา สารสนเทศ โดยแนวสำคัญคือ

1. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเกิดจากความต้องการสารสนเทศ ซึ่งมีบริบทเฉพาะตัวผู้แสวงหาสารสนเทศ อันเป็นลักษณะสำคัญของตัวแบบต่าง ๆ ของวิลสันดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ตัวอย่างเช่น นักเรียนในชั้นเรียนหนึ่งต้องทำรายงานเกี่ยวกับกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บริบทของความต้องการสารสนเทศพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศหรืออาเซียน แม้นักเรียนเหล่านี้ อาจมีลักษณะใกล้เคียงกันหลายด้าน เช่น อายุ เวลา พื้นความรู้ เป็นต้น แต่มิได้หมายความว่าทุกคนจะมีความต้องการสารสนเทศเหมือนกัน เพราะนักเรียนแต่ละคนย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อม ความสนใจเฉพาะตัว และความตั้งใจ เป็นต้น

2. อุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศ มีหลายประการ เช่น อุปสรรคในการเข้าถึงสารสนเทศ พื้นความรู้ของผู้แสวงหาสารสนเทศ ตำแหน่งงานและหน้าที่ของผู้แสวงหาสารสนเทศ เป็นต้น

3. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ วิลสันได้ผนวกรูปแบบกระบวนการแสวงหาสารสนเทศของเอลิสและคณะซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 8 ขั้น ขั้นตอนเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นนับแต่ขั้นแรกไปจนถึงขั้นสุดท้ายตามลำดับ โดยเฉพาะในขั้นวิธีการแสวงหาคือ ขั้นตอนที่ 3.2 3.3 และ 3.4 ทั้งสามขั้นนี้อาจเกิดเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง เท่านั้น ขั้นตอนทั้ง 8 ขั้น ได้แก่

3.1 การเริ่มต้น เป็นการเริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศ โดยอาจเป็นการทำงานชิ้นใหม่หรือสนใจศึกษาหาความรู้ในเรื่องใหม่ เป็นต้น ผู้แสวงหาสารสนเทศอาจเริ่มต้นจากการสอบถามเพื่อนร่วมงานหรือผู้รู้ การอ่านตำราพื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ เป็นต้น

3.2 การเชื่อมโยงร้อยเรียง เป็นการเชื่อมโยงสารสนเทศจากการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม โดยอาจเป็นการเชื่อมโยงย้อนหลัง คือเชื่อมโยงจากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมในเอกสารที่มีอยู่ หรือการเชื่อมโยงข้างหน้า คือเชื่อมโยงว่ามีเอกสารใดอ้างอิงถึงเอกสารที่มีอยู่บ้าง

3.3 การสำรวจเลือกดู เป็นการค้นหาโดยมีเรื่องที่ต้องการหรือสนใจอยู่อย่างกว้าง ๆ จึงต้องสำรวจบริการเวียนหน้าสารบัญวารสารในสาขาวิชาที่สนใจ เพื่อเลือกดูบทความที่อาจตรงกับ ความสนใจเฉพาะได้ ในบางครั้งอาจไม่มีบทความใดที่สนใจเลย และบางครั้งอาจพบ บทความที่ตรงกับเรื่อง ที่สนใจและมีสารสนเทศทันสมัย การสำรวจเลือกดูซึ่งต่างจากการค้นหาในหัวข้อหรือเรื่อง เฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องการเฉพาะเจาะจง ดังนั้น การค้นหาจะเฉพาะเรื่องที่ต้องการ เท่านั้น ไม่ใช่การสำรวจเลือกดูอย่างผ่านๆ

3.4 การแยกแยะ เป็นการแยกแยะสารสนเทศที่แสวงหาได้ โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร เป็นต้น ตัวอย่างคือ ผู้แสวงหาสารสนเทศอาจแยกแยะได้ว่าสารสนเทศใดเป็น ที่ต้องการระหว่างวารสาร ก. และวารสาร ข. เพราะเขาทราบว่าวารสาร ก. จัดพิมพ์บทความวิจัยที่มี คุณภาพ ขณะที่วารสาร ข. จัดพิมพ์ข่าวสาร หรือสรุปข่าวคราวความเคลื่อนไหว เป็นต้น

3.5 การตรวจตรา เป็นการตรวจตราวรรณกรรมหรือสารสนเทศใหม่ในสาขาวิชา หรือ แวดวงวิชาการที่ตนสนใจและคุ้นเคย เช่น การติดตามจากรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ใน สาขาวิชานั้น ๆ การติดตามอ่านวารสารบางรายชื่อทุกฉบับที่ตีพิมพ์ การติดต่อสื่อสารกับนักวิจัยหรือ นักวิชาการที่ตนรู้จัก เป็นต้น

3.6 การดึงสารสนเทศออกมา เป็นการดึงสารสนเทศที่ต้องการจากรายงานวิจัยบทความ วารสาร หนังสือ ฐานข้อมูลครุชนิ หรือเอกสารประกอบการประชุมสารสนเทศในกรณีนี้ เฉพาะเจาะจง กล่าวคือ มิได้หมายถึงตัวเอกสารทั้งเล่มหรือตัวบทความวารสารทั้งบทความ แต่ หมายถึงสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ได้ทันที เช่น สถิติ คำกล่าวหรือคำพูดสำคัญผลการศึกษา เป็นต้น ดังนั้นผู้แสวงหาสารสนเทศจำเป็นต้องระบุเอกสาร หนังสือหรือวารสารที่มีสารสนเทศที่ต้องการ เสียก่อน จึงจะสามารถดึงสารสนเทศออกมาได้

3.7 การตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับ เช่น อาจ ตรวจซ้ำจากเอกสารหรือฐานข้อมูลอื่นว่าสารสนเทศตรงกันหรือไม่ เป็นต้น

3.8 การจบ เป็นการแสวงหาสารสนเทศขั้นสุดท้ายเพื่อเก็บรวบรวมสารสนเทศที่ แสวงหาได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน และให้เกิดความแน่ใจว่าได้สารสนเทศในระดับที่ต้องการแล้วตัวแบบ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศแสดงให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของการแสวงหา สารสนเทศ คือ การเริ่มต้นจากความต้องการสารสนเทศ หลังจากนั้น อาจเกิดพฤติกรรมที่ขัดขวาง

ไม่ให้บุคคลผู้นั้นแสวงหาสารสนเทศ หากบุคคลผู้นั้นผ่านพ้นอุปสรรค จึงจะเกิดพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ โดยมีกระบวนการที่แสดงถึงรูปแบบการแสวงหาสารสนเทศที่หลากหลาย ข้อสังเกตประการหนึ่งคือ การแสวงหาสารสนเทศของเอลติสและคณะนี้เป็นสารสนเทศทางวิชาการและการวิจัย ซึ่งสะท้อนความก้าวหน้าในการศึกษาวิทยาการต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน กล่าวคือมีสารสนเทศที่ผลิตและแพร่เป็นจำนวนมาก ยิ่งการติดต่อสื่อสารก้าวหน้าขึ้นโดยผ่านอินเทอร์เน็ตสารสนเทศยิ่งเพิ่มเป็นเงาตัว ดังนั้น ผู้แสวงหาสารสนเทศจึงต้องแสวงหาสารสนเทศในลักษณะต่าง ๆ ที่ซับซ้อนกว่าการแสวงหาสารสนเทศในชีวิตประจำวันคนทั่วไป

2.7 ทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

2.7.1 ความหมายของ “วัยรุ่น”

วัยรุ่น หรือ “Adolescence” มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Adolescere” หมายถึง การเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้น ช่วงวัยรุ่นจึงหมายถึง ช่วงเวลาแห่งการเติบโต จากวัยเด็กที่ยังขาดวุฒิภาวะไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจำเป็นต้องมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน ในการเข้าสู่วัยรุ่นของเด็กชาย และเด็กหญิงนั้นถือเอาการเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ ทั้งสองเพศจะเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศไม่พร้อมกันขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายประการ เช่น อาหาร สภาพความเป็นอยู่ ประเพณี และวัฒนธรรม รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

วัยรุ่นถือเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต คืออยู่ระหว่างความเป็นเด็ก และความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เป็นวัยที่ต้องเรียนรู้ถึงความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นวัยที่มักเกิดปัญหาในชีวิตมากที่สุด Dusek ได้กล่าวถึงวัยรุ่นว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างการเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมจากเด็กให้เป็นแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ การเป็นวัยรุ่นจึงมิได้มีเพียงการเติบโตทางร่างกายเท่านั้น หากแต่หมายรวมถึงการเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

Erikson ให้ความเห็นว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มนุษย์พยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริง เรียนรู้บทบาทหน้าที่ และพัฒนาความสามารถเฉพาะตน เพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคต ซึ่งถ้าในขณะนี้วัยรุ่นประสบความสำเร็จในการค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเอง ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน รวมทั้งมีการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม ในทางตรงกันข้าม หากเกิดความสับสนในการค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตน วัยรุ่นก็จะสับสนในบทบาทหน้าที่ และมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต นอกจากเป็นวัยที่ค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองแล้ว วัยรุ่น

ยังปรารถนาที่จะเป็นเหมือนผู้ใดผู้หนึ่งในสังคม นั่นคือวัยรุ่นจะเลือกเอาลักษณะบางอย่างของผู้อื่นมาใช้เป็นลักษณะของตนเอง โดยต้นแบบมักจะ ได้แก่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ แต่การเลียนแบบพฤติกรรมนั้นมิได้จำกัดเฉพาะพฤติกรรมที่ดี วัยรุ่นอาจรับเอาลักษณะก้าวร้าว หรือรุนแรงมาได้หากวัยรุ่นผู้นั้นประสบกับเหตุการณ์ที่โหดร้าย หรือรุนแรงในชีวิต หรืออาจจำพฤติกรรมที่ไม่ดีมาจากบุคคลที่ใกล้ชิด ภาพยนตร์ ละคร หรือเกมส์ต่อสู้อื่นต่าง ๆ ก็ได้

การให้คำนิยาม หรือคำจำกัดความของคำว่าวัยรุ่นนั้น ถือเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เนื่องจากยังไม่ได้มีการกำหนดความหมายที่เป็นสากลขึ้น อีกทั้งการใช้ และความหมายของคำว่า วัยรุ่น เยาวชน ผู้เยาว์ หรือหนุ่มสาวนั้น แตกต่างกันไปตามบริบทของการใช้งาน และตามสภาพสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ต่างกันในแต่ละท้องถิ่น โดยส่วนมากการให้ความหมายของคำว่าวัยรุ่นมักใช้การกำหนดช่วงอายุเป็นเกณฑ์ เนื่องจากการกำหนดช่วงอายุจะทำให้เกิดความชัดเจน และสะดวกกว่าการกำหนดลักษณะนิยามความหมาย

Steinberg กล่าวถึงความหมายของวัยรุ่นอย่างกว้าง ๆ ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงทศวรรษที่สองของชีวิต และได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่านักสังคมศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่นโดยตรงมักจะจำแนกวัยรุ่นออกเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้นมีช่วงอายุตั้งแต่ 11 ถึง 14 ปี วัยรุ่นตอนกลางมีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 18 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย หรือเยาวชนมีช่วงอายุตั้งแต่ 19 ถึง 21 ปี ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัยเริ่มเข้าเรียนในชั้นมัธยมต้น มัธยมปลาย และมหาวิทยาลัย

กองทุนเพื่อกิจกรรมประชากรแห่งสหประชาชาติ หรือ UNFPA (United Nations Fund for Population Activities) ได้ให้คำจำกัดความของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่น คือ บุคคลในช่วงอายุตั้งแต่ 10 ถึง 19 ปี โดยแบ่งเป็น วัยรุ่นตอนต้นอายุ 10 ถึง 14 ปี และวัยรุ่นตอนปลายอายุ 15 ถึง 19 ปี และเยาวชน มีช่วงอายุตั้งแต่ 15 ถึง 24 ปี

ในประเทศอินเดีย นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ปี 2003 โดยกระทรวงเยาวชนและกีฬาของอินเดีย ได้กำหนดช่วงอายุของเยาวชน ไว้ตั้งแต่ 13 ถึง 35 ปี แต่เนื่องจากประชากรในกลุ่มอายุนี้อย่างยังมีลักษณะที่แตกต่างกัน จึงต้องแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ ช่วงอายุ 13 ถึง 19 ปี ซึ่งถือเป็นกลุ่มวัยรุ่น และช่วงอายุ 20 ถึง 35 ปี ส่วนในประเทศนิวซีแลนด์ ได้มีการกล่าวถึงการกำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่น คือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 10 ถึง 24 ปี ตามนโยบายด้านการสาธารณสุขของประเทศ

ในประเทศไทย มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่น ทั้งในด้านจิตวิทยา ชีววิทยา และสังคมวิทยา ซึ่งหลายท่านได้ให้นิยามของคำว่าวัยรุ่นไว้อย่างน่าสนใจ โดยจะขอยกมาอ้างถึงในรายงานฉบับนี้ดังต่อไปนี้

พนม เกตุมาน [14] ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมของวัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน ทำให้ต้องมีการปรับตัวหลายด้านพร้อม ๆ กัน จึงเป็นวัยที่จะเกิดปัญหาได้มาก การปรับตัวได้สำเร็จจะช่วยให้อายุวัยรุ่นพัฒนาตนเองเกิดบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตต่อไป การเรียนรู้พัฒนาการวัยรุ่นจึงมีประโยชน์ทั้งต่อการส่งเสริมให้วัยรุ่นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายจิตใจสังคม และช่วยป้องกันปัญหาต่าง ๆ ในวัยรุ่น เช่น ปัญหาทางเพศ หรือปัญหาการใช้สารเสพติด

สุริยเดว ทรีปาตี หัวหน้าคลินิกเพื่อนวัยทีน สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี [15] พัฒนาการของวัยรุ่นจะแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ วัยแรกวัยรุ่น (10-13ปี) วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี) และวัยรุ่นตอนปลาย (17-19 ปี) ทั้งนี้เพื่อจะชี้ให้เห็นถึงลักษณะที่เด่นเป็นพิเศษของวัยรุ่นแต่ละช่วง ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในด้านความรู้สึกนึกคิด และความสัมพันธ์กับบิดามารดาโดยแบ่งดังนี้

1. วัยแรกวัยรุ่น (10-13ปี) เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกระบบ โดยจะมีความคิดหมกมุ่นกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้อารมณ์หงุดหงิดและแปรปรวนง่าย

2. วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี) เป็นช่วงที่วัยรุ่นจะยอมรับสภาพร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มเป็นสาวได้แล้ว มีความคิดที่ลึกซึ้ง จึงหันมาใฝ่หาอุดมการณ์และหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง และพยายามเอาชนะความรู้สึกแบบเด็ก ๆ ที่ผูกพันและอยากจะทำพ่อกับแม่

3. วัยรุ่นตอนปลาย (17-19 ปี) เป็นเวลาของการฝึกฝนอาชีพ ตัดสินใจที่จะเลือกอาชีพที่เหมาะสม และเป็นช่วงเวลาที่มีความผูกพันแน่นแฟ้น กับเพื่อนต่างเพศ สภาพทางร่างกายเปลี่ยนแปลงเติบโตโดยสมบูรณ์เต็มที่ และบรรลุนิติภาวะในเชิงกฎหมาย

2.7.2 พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการของวัยรุ่น วัยรุ่น จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กย่างอายุประมาณ 12-13 ปี เพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชายประมาณ 2 ปี และจะเกิดการพัฒนาไปจนถึงอายุประมาณ 18 ปี จึงจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.7.2.1 พัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางร่างกาย ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไป และการเปลี่ยนแปลงทางเพศ เนื่องจากวัยนี้ มีการสร้างและหลั่งฮอร์โมนเพศ และฮอร์โมนของการเจริญเติบโต อย่างมากและรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ร่างกายจะเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว แขนขาจะยาวขึ้นก่อนจะเห็น การเปลี่ยนแปลงอื่นประมาณ 2 ปี เพศหญิงจะไขมันมากกว่าชายที่มีกล้ามเนื้อมากกว่า ทำให้เพศชายแข็งแรงกว่า

2.7.2.2 พัฒนาการทางจิตใจ

พัฒนาการทางจิตใจ สติปัญญา วัยนี้สติปัญญาจะพัฒนาสูงขึ้น จนมีความคิดเป็นแบบรูปธรรม มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้นตามลำดับจนเมื่อพ้นวัยรุ่นแล้ว จะมีความสามารถทางสติปัญญาได้เหมือนผู้ใหญ่ แต่ในช่วงระหว่างวัยรุ่นนี้ ยังอาจขาดความยังคิด มีความหุนหันพลันแล่น ขาดการไตร่ตรองให้รอบคอบ ความคิดเกี่ยวกับตนเองวัยนี้จะเริ่มมีความสามารถในการรับรู้ตนเอง ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. **เอกลักษณ์** วัยรุ่นจะเริ่มแสดงออกถึงสิ่งตนเองชอบ สิ่งที่ตนเองถนัด ซึ่งจะแสดงถึงความเป็นตัวตนของเขาที่โดดเด่น ได้แก่ วิชาที่เขาชอบเรียน กีฬาที่ชอบเล่น งานอดิเรก การใช้เวลาว่างให้เกิดความเพลิดเพลิน กลุ่มเพื่อนที่ชอบและสนิทสนมด้วย โดยเขาจะเลือกคบคนที่มีส่วนคล้ายคลึงกันหรือเข้ากันได้ และจะเกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดแบบอย่างจากกลุ่มเพื่อนนี้เอง ทั้งแนวคิด ค่านิยม ระบบจริยธรรม การแสดงออกและการแก้ปัญหาในชีวิต จนสิ่งเหล่านี้กลายเป็นเอกลักษณ์ของตน และกลายเป็นบุคลิกภาพนั่นเอง สิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ตนเองยังมีอีกหลายด้าน ได้แก่ เอกลักษณ์ทาง แฟชั่น ดารา นักร้อง การแต่งกาย ทางความเชื่อในศาสนา อาชีพ คติประจำใจ เป้าหมายในการดำเนิน อธิบายว่าวัยรุ่นจะเกิดเอกลักษณ์ของตนในวัยนี้ ถ้าไม่เกิดจะมีความสับสนในตนเอง
2. **ภาพลักษณ์ของตนเอง** คือการมองภาพของตนเอง ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ หน้าตา รูปร่าง ความสวยความหล่อ ความพิการ ข้อดีข้อด้อยทางร่างกายของตนเอง วัยรุ่นจะสนใจหรือให้เวลาเกี่ยวกับรูปร่าง ผิวพรรณมากกว่าวัยอื่น ๆ ถ้าตัวมีข้อด้อยกว่าคนอื่นก็จะเกิดความอับอาย
3. **การได้รับการยอมรับ** จากวัยนี้ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนอย่างมาก การได้รับการยอมรับจะช่วยให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย เห็นคุณค่าของตนเอง มั่นใจตนเอง วัยนี้จึงมักอยากเด่นอยากดัง อยากให้มีคนรู้จักมาก ๆ
4. **ความภาคภูมิใจตนเอง** เกิดจากการที่ตนเองเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและคนอื่น ๆ ได้ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นคนดีและมีประโยชน์แก่ผู้อื่นได้ ทำอะไรได้สำเร็จ
5. **ความเป็นตัวของตัวเอง** วัยนี้จะรักอิสระเสรีภาพ ไม่ค่อยชอบอยู่ในกฎเกณฑ์กติกาใด ๆ ชอบ คิดเอง ทำเอง พึ่งตัวเอง เชื่อความคิดตนเอง มีปฏิกริยาตอบโต้ผู้ใหญ่ที่บีบบังคับสูง ความ

อยาก رؤ้อยากเห็นอยากลองจะมีสูงสุดในวัยนี้ ทำให้อาจเกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้ง่ายถ้าวัยรุ่นขาดการ
 ยั้งคิดที่ดี การได้ทำอะไรด้วยตนเอง และทำได้สำเร็จจะช่วยให้วัยรุ่นมีความมั่นใจในตนเอง

6. การควบคุมตนเอง วัยนี้จะเรียนรู้ที่จะควบคุมความคิด การรู้จักยั้งคิด การคิดให้เป็นระบบ
 เพื่อให้สามารถใช้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

7. อารมณ์ อารมณ์จะปั่นป่วน เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิด
 อารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้ อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเกรง ก้าวร้าว
 มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต ในวัยรุ่นตอนต้น การควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยดีนัก บางครั้งยัง
 ทำอะไรตามอารมณ์ตัวเองอยู่บ้าง แต่จะค่อย ๆ ดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น อารมณ์เพศวัยนี้จะมีมาก ทำให้
 มีความสนใจเรื่องทางเพศ หรือมีพฤติกรรมทางเพศ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็น
 เป็นเรื่องปกติในวัยนี้ แต่พฤติกรรมบางอย่างอาจเป็นปัญหา เช่น เบี่ยงเบนทางเพศ กามวิปริต หรือ
 การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

8. จริยธรรม วัยนี้จะมีความคิดเชิงอุดมคติสูง เพราะเขาจะแยกแยะความผิดชอบชั่วดีได้แล้ว
 มีระบบมโนธรรมของตนเอง ต้องการให้เกิดความถูกต้อง ความชอบธรรมในสังคม ชอบช่วยเหลือ
 ผู้อื่น ต้องการเป็นคนดี เป็นที่ชื่นชอบของคนอื่น และจะรู้สึกอึดอัดกับข้อจำกัดกับความไม่ถูกต้อง ใน
 สังคม หรือในบ้าน แม้แต่พ่อแม่ของตนเองเขาก็เริ่มรู้สึกว่าไม่ได้ดีสมบูรณ์แบบเหมือนเมื่อก่อนอีก
 ต่อไปแล้ว บางครั้งเขาจะแสดงออก วิพากษ์วิจารณ์พ่อแม่หรือ ครูอาจารย์ตรง ๆ อย่างรุนแรง การ
 ต่อต้าน ประท้วงจึงเกิดได้บ่อยในวัยนี้เมื่อวัยรุ่นเห็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง หรือมีการเอาเปรียบ
 เบียดเบียน ความไม่เสมอภาคกัน ในวัยรุ่นตอนต้นการควบคุมตนเองอาจยังไม่ดีนัก แต่เมื่อพ้นวัยรุ่น
 นี้ไป การควบคุมตนเองจะดีขึ้น จนเป็นระบบจริยธรรมที่สมบูรณ์เหมือนผู้ใหญ่

2.7.2.3 พัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางสังคม วัยนี้จะเริ่มห่างจากทางบ้าน ไม่ค่อยสนิทสนมคลุกคลีกับพ่อแม่พี่น้อง
 เหมือนเดิม แต่จะสนใจเพื่อนมากกว่า จะใช้เวลากับเพื่อนนาน ๆ มีกิจกรรมนอกบ้านมาก ไม่อยากไป
 ไหนกับทางบ้าน เริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม สนใจสังคมสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์
 กติกาของกลุ่ม ของสังคมได้ดีขึ้น มีความสามารถในทักษะสังคม การสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา
 การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกัน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาการทาง
 สังคมที่ดีจะเป็นพื้นฐานมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และบุคลิกภาพที่ดี การเรียนรู้สังคมจะช่วยให้ตนเองหา
 แนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง เลือกวิชาชีพที่เหมาะสมกับตน และมีสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อ
 ตนเองในอนาคตต่อไป

2.7.2.4 พัฒนาการทางสติปัญญา

พัฒนาการทางด้านสติปัญญา ช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระดับสติปัญญาเป็นอย่างมาก นักจิตวิทยาด้านพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์หลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า สติปัญญาของมนุษย์จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ระหว่างอายุ 18 ถึง 20 ปี โดยในวัยนี้มนุษย์จะสามารถให้นิยามของวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน สามารถแบ่งแยกคุณลักษณะของสิ่งของต่าง ๆ ได้ดี มีพัฒนาการทางความคิดรวบยอด และมีความคิดในระดับที่เป็นนามธรรม พัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นปรากฏในหลายรูปแบบ เช่น รู้จักลองตั้งสมมุติฐานหลาย ๆ แบบเพื่อหาข้อสรุปที่ดี สามารถแก้ปัญหาหลาย ๆ แบบ โดยมีกระบวนการคิดที่มีระบบและมีเหตุผล มีความจำที่สามารถจดจำสิ่งที่ตนสนใจได้อย่างแม่นยำแต่ก็ไม่นำไปใช้ในเรื่องการเรียน มีความคิดกว้างไกล มีจินตนาการคิดฝันถึงสิ่งต่าง ๆ อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง และมีความเชื่อมั่นในความเชื่อหรือความเห็นของตนอย่างรุนแรง

2.7.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น

พัฒนาการของวัยรุ่นในแต่ละท้องถิ่นอาจมีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ แต่ในขณะที่เดียวกันสภาพแวดล้อมก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ในการศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่น นอกจากจะศึกษาโดยตรงที่ตัววัยรุ่นเองแล้ว การศึกษาบริบทแวดล้อมที่สำคัญต่อพัฒนาการ และลักษณะนิสัยของวัยรุ่นก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรศึกษาประกอบไปพร้อมกัน

ด้วยเหตุผลนี้ Steinberg จึงเสนอให้ศึกษาบริบทแวดล้อมที่สำคัญ 4 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอันได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน และกิจกรรมของวัยรุ่น เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่นมีความถูกต้องตามจริง และไม่เกิดความคลาดเคลื่อน

2.7.3.1 วัยรุ่นกับครอบครัว

วัยรุ่นกับครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์มากที่สุด นับตั้งแต่เด็กจนโต ครอบครัวจะเป็นเสมือนเบ้าหลอมให้คนมีพื้นฐานที่ดีหรือไม่ดีต่างกัน ไปจากการศึกษาปัญหาสังคมจะพบว่า ปัญหาของวัยรุ่นส่วนใหญ่ล้วนมีสาเหตุเบื้องต้นมาจากปัญหาภายในครอบครัวทั้งสิ้น ดังนั้นในการแก้ปัญหาวัยรุ่น หนทางหนึ่งที่สามารถเป็นไปได้คือการเริ่มแก้ปัญหาของครอบครัวก่อน และเมื่อครอบครัวมีปัญหาน้อยลง ปัญหาของวัยรุ่นก็จะลดน้อยลงตามไปด้วย

ในปัจจุบัน ครอบครัวในสังคมไทยมีแนวโน้มที่จะมีขนาดลดลงจากครอบครัวขยาย กลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว หรือเป็นครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่เนื่องมาจากปัญหาการหย่าร้างที่เพิ่มมากขึ้น โดยผลกระทบของการหย่าร้างจะปรากฏในพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น เช่น วัยรุ่นที่เติบโตขึ้นภายใน

ครอบครัวที่ความสัมพันธ์ไม่ดีมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวใหม่ของคุณ เนื่องจากขาดต้นแบบของครอบครัวที่อบอุ่น ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น พ่อแม่ขาดการดูแลเอาใจใส่ และขาดความรับผิดชอบจะสร้างปัญหาให้แก่ลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับลูกที่อยู่ในวัยรุ่น ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาสังคมที่มีพื้นฐานมาจากปัญหาครอบครัว พ่อแม่จึงควรวางตัวเป็นเพื่อนที่ดีของลูก หลีกเลี่ยงการโต้เถียงกันต่อหน้าลูก อบรมสั่งสอนลูกโดยมีความเมตตาเป็นพื้นฐาน

เมื่อลูกย่างเข้าสู่วัยรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกจะเริ่มห่างเหินขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากวัยรุ่นต้องการเป็นอิสระ พ่อแม่ควรรหาโอกาสพูดคุยกับลูกในเรื่องต่าง ๆ เช่น การวางตัวในสังคม การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การคบเพื่อน และการรู้จักคุณค่าของเงิน หรืออบรมสั่งสอนโดยยึดหลักของเหตุผล และใช้การแนะนำแทนการออกคำสั่ง

2.7.3.2 วัยรุ่นกับโรงเรียน

วัยรุ่นกับโรงเรียน นอกเหนือจากสถาบันครอบครัวแล้ว โรงเรียนเป็นอีกหนึ่งสถาบันที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการหรือการเจริญเติบโตของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นใช้เวลากว่าหนึ่งในสามของวันอยู่ภายในโรงเรียนหรือสถานศึกษา สังคมในโรงเรียนถือเป็นสังคมภายนอกบ้านที่เป็นประสบการณ์ครั้งแรกของเด็ก เป็นสถานที่ที่เด็กมีโอกาสได้พบเพื่อนรุ่นเดียวกัน ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทั้งที่เป็นวิชาความรู้ และเป็นประสบการณ์ชีวิต เด็กจะได้เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นหมู่คณะ ความรับผิดชอบงานต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความมีน้ำใจ เรียนรู้บทบาทการเป็นผู้ให้และผู้รับ รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น และยังสามารถเรียนรู้ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ โดยสิ่งต่างๆ ที่เด็กเรียนรู้ในโรงเรียนจะช่วยให้เด็กพัฒนาไปสู่การมีวุฒิภาวะทางสังคมเมื่อเป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นรากฐานของการใช้ชีวิตในสังคมเมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่

ภายในโรงเรียน บุคคลที่มีความสำคัญต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก คือ ครู หน้าที่ของครูโดยทั่วไปคือ การถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ พร้อมทั้งสั่งสอนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม ครูเป็นบุคคลที่จะสร้างให้เด็กมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ จากการศึกษาของพรพิมล เจียมนาดิษฐ์ พบว่า เด็กวัยรุ่นคืออนาคตของชาติที่ต้องการเวลาในการเอาใจใส่ดูแลจากครูเป็นพิเศษมากกว่าในวัยอื่น ๆ เด็กจะมีความเชื่อถือและไว้วางใจต่อครูมาก แต่ในบางครั้ง ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน เช่น เด็กหนีเรียน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ อาจมีสาเหตุมาจากตัวเด็ก หรือตัวครู โดยสมพร สุทัศนีย์ ได้รวบรวมปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากตัวครูไว้ เช่น ครูสอนไม่ดี ครูไม่มีความยุติธรรม ครูไม่สนใจและไม่ให้ความสำคัญกับเด็ก และครูเจ้าอารมณ์ เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้ ดังนั้นครูที่สอนเด็กวัยรุ่นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในจิตวิทยาวัยรุ่นจึงจะสามารถควบคุมพฤติกรรมของเด็กได้ นอกเหนือจากความสามารถในการสอน คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของครู

คือการมีอารมณ์ขัน เพราะอารมณ์ขันจะช่วยระบายความเครียด และสร้างบรรยากาศการเรียนให้สนุกสนาน ทำให้เด็กอยากเรียนมากขึ้น ดังมีคำกล่าวที่ว่า “ครูที่ดีที่สุด คือ ครูที่หัวเราะสนุกสนานไปกับเด็ก ส่วนครูที่เลวที่สุด คือ ครูที่หัวเราะเยาะเด็ก”

เมื่อพิจารณาถึงขนาดของ โรงเรียนและชั้นเรียนว่ามีอิทธิพลต่อคุณภาพการเรียนการสอน หรือพัฒนาการของเด็กหรือไม่ Steinberg ตอบว่า โรงเรียนและห้องเรียนขนาดเล็กน่าจะดีกว่าขนาดใหญ่ ในแง่ที่ว่า เด็กจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ในอัตราส่วนที่มากกว่า อีกทั้งยังสามารถทำงานใกล้ชิดกับเพื่อน ๆ ได้อย่างทั่วถึง จากการศึกษาคพบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กจะมีโอกาสทำหน้าที่ผู้นำ หรือได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ อันจะนำมาซึ่งความขยันหมั่นเพียร และความมั่นใจในตนเอง มากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นในชั้นเรียนขนาดใหญ่สามารถเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้เท่ากับวัยรุ่นที่เรียนในชั้นเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนที่ดีจะสามารถสร้างเสริมพัฒนาการของวัยรุ่นได้โดย มีการจัดแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในด้านกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการช่วยเหลือสังคม ส่งเสริมการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมและปลอดภัย มีบุคลากรที่เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของนักเรียนวัยรุ่น และที่สำคัญที่สุด คือ มีครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์

2.7.3.3 วัยรุ่นกับเพื่อน

วัยรุ่นกับเพื่อน วัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อนถือเป็นสิ่งที่คู่กัน การคบเพื่อนมีความสำคัญมากสำหรับวัยรุ่น กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นมักจะเลือกเพื่อนที่มีรสนิยมตรงกัน มีทัศนคติคล้ายคลึงกัน และมีขนาดของร่างกายเท่า ๆ โดยเด็กชายจะรวมกลุ่มกับเด็กชายด้วยกันก่อน ในทำนองเดียวกัน เด็กหญิงก็จะรวมกลุ่ม และมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จากนั้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นเด็กจะเริ่มมีความรู้สึกอยากคบเพื่อนต่างเพศบ้าง ลักษณะการคบเพื่อนของวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเมื่อวัยรุ่นเติบโตขึ้น ซึ่ง Grimder ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาการเป็นกลุ่มของวัยรุ่นไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนาการของกลุ่มวัยรุ่นชาย-หญิง เป็นแบบอิสระต่อกัน

ขั้นที่ 2 มีการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้าง โดยมีการแยกเพศของกลุ่มชายและกลุ่มหญิงแม้ว่าจะรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

ขั้นที่ 3 การปฏิสัมพันธ์ของวัยรุ่นชายหญิงมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยหลายกลุ่มและแต่ละกลุ่มยังคงมีความสัมพันธ์ต่อกัน หมายถึง มีลักษณะของการจับคู่แต่ยังอยู่ภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 เริ่มแบ่งแยกจากคู่ที่อยู่ในกลุ่มมาเป็นคู่เดี่ยว

การเข้ากลุ่มของวัยรุ่นนั้นเกิดจากวัยรุ่นมีความกังวลใจในการเปลี่ยนแปลงของรูปร่าง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจจึงต้องการการยอมรับจากสังคมและกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นต้องการให้เพื่อนยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยอาจทำกิจกรรมร่วมกัน แต่งกายแบบเดียวกัน พูดจาโดยใช้ภาษาระดับเดียวกัน การเข้ากลุ่มจะช่วยให้วัยรุ่นมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีสังคมกว้างขวางขึ้น และยังช่วยให้เข้าใจชีวิตมากขึ้นเมื่อได้เห็นปัญหาของผู้อื่น

ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็มีความเกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนของวัยรุ่น ในครอบครัวที่ไม่อบอุ่น วัยรุ่นจำเป็นต้องรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อหาเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ อาศัยความเข้าใจและความอบอุ่นจากเพื่อนมาเป็นสิ่งทดแทนความรักจากครอบครัว โดยวัยรุ่นจะยอมทำตามเพื่อนทุกอย่างซึ่งเป็นเรื่องที่น่ากังวล หากกลุ่มเพื่อนมีพฤติกรรมเกเร สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นก็อาจทำให้หลงทำในสิ่งที่ผิดและสูญเสียอนาคตได้

2.7.3.4 วัยรุ่นกับกิจกรรม

วัยรุ่นกับกิจกรรม ตามธรรมชาติของวัยรุ่นนั้น วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองสิ่งใหม่ ๆ ที่ตนสนใจ ทั้งในเรื่องหลักการและแนวคิดต่าง ๆ เรื่องที่ทำหาย รวมถึงเรื่องเร้นลับ นอกจากนี้ วัยรุ่นยังมีความพยายามที่จะปรับปรุงตนเอง แก้ไขข้อบกพร่องของตน และมีความมุ่งมั่นในงานที่รับผิดชอบ วัยรุ่นจึงมักใช้เวลาว่างในการตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ทางเลือกของวัยรุ่นในการใช้เวลาว่างอาจเป็นไปในทางที่เกิดประโยชน์ หรือเกิดโทษต่อตัววัยรุ่นเอง หรือต่อสังคม พรพิมล เจียมนาคินทร์ กล่าวว่า กิจกรรมบันเทิงที่วัยรุ่นเลือกปฏิบัตินั้น เกิดขึ้นจากเหตุผลเพียงข้อเดียว นั่นคือเพื่อให้ร่างกายผ่อนคลายความตึงเครียด และความกดดันที่เกิดขึ้นในโรงเรียน หรือจากงานที่ได้รับมอบหมายจากที่บ้าน

กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ที่วัยรุ่นสนใจ มักจะเกี่ยวข้องกับความถนัดของตัววัยรุ่นเอง เช่น การประดิษฐ์สิ่งของ การวาดภาพ การเล่นดนตรี หรือการเล่นกีฬา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีประโยชน์ต่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของวัยรุ่นอันได้แก่ ทางร่างกาย เช่น วัยรุ่นสามารถเสริมสร้างความแข็งแรงทางกาย และพัฒนารูปร่างให้สมส่วนจากการเล่นกีฬา ทางอารมณ์ เช่น กิจกรรมดนตรีหรือศิลปะจะช่วยทำให้วัยรุ่นมีช่องทางปลดปล่อยพลังงานในตัว และทำให้วัยรุ่นรู้สึกผ่อนคลายจากความตึงเครียด ทางสังคม เช่น กิจกรรมที่ต้องร่วมกันทำกับผู้อื่น จะช่วยให้วัยรุ่นพัฒนาบุคลิกภาพ และเรียนรู้วิธีการเข้า

สังคม และทางสติปัญญา เช่น กิจกรรมการประดิษฐ์สิ่งของ หรือการค้นคว้าต่าง ๆ จะช่วยให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่อยู่นอกเหนือตำราเรียน

วัยรุ่นในต่างประเทศ เช่นในสหรัฐอเมริกาหรือประเทศในแถบยุโรปอาจใช้เวลาว่างไปกับการทำงานพิเศษในช่วงที่ไม่ต้องไปโรงเรียนมากกว่าการใช้เวลาในการทำกิจกรรมบันเทิงอื่น ๆ หากแต่รายได้ที่เกิดจากการทำงานพิเศษนั้น มิได้ถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการศึกษา หรือช่วยเหลือทางบ้าน แต่หมดไปกับกิจกรรมบันเทิง เช่น การซื้อเสื้อผ้า ซื้อรถยนต์ การชมภาพยนตร์ หรือการรับประทานอาหารในภัตตาคารกับเพื่อน ต่างกับวัยรุ่นในประเทศไทย ที่มักจะใช้เวลาว่างเพื่อกิจกรรมบันเทิงมากกว่าการทำงานพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยแต่เดิมไม่นิยมให้วัยรุ่นทำงานพิเศษ เพราะถือว่าเป็นสิ่งน่าดูถูก แสดงถึงฐานะที่ไม่ดีของครอบครัว ซึ่งค่านิยมนี้กำลังเปลี่ยนไปเนื่องจากสังคมไทยเริ่มเปิดรับวัฒนธรรมการทำงานพิเศษของวัยรุ่น และคิดว่าเป็นสิ่งที่น่ายกย่องเนื่องจากการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

การทำงานพิเศษหรือการทำกิจกรรมนันทนาการของวัยรุ่นอาจเกิดผลกระทบต่อการศึกษา หรือเกิดผลเสียต่อตัวของวัยรุ่นเองได้ หากวัยรุ่นไม่รู้จักรจัดการสรรเวลาที่เหมาะสม หรือมีการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย หรือคบเพื่อนที่ไม่ดี ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาดังที่ปรากฏเป็นข่าวบ่อยครั้ง

2.7.4 ปัญหาของวัยรุ่น

วัยรุ่นถือได้ว่าเป็นวัยที่สำคัญที่สุด ซึ่งอาจพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ หรืออาจหลงเดินทางผิดจนหมดอนาคตตั้งแต่ยังไม่เป็นผู้ใหญ่ นักจิตวิทยาวัยรุ่นได้กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็น “วัยแห่งพายุบูแคม” หรือเป็น “วัยวิกฤต” วัยรุ่นจึงเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหามากที่สุด

สาเหตุของปัญหาวัยรุ่นมีหลายประการ เช่น เกิดจากมีอารมณ์ตึงเครียด เกิดความทุกข์และความวิตกกังวลใจ มีอารมณ์โกรธ และต้องการระบายออก มีความขัดแย้งภายในใจ ชอบความท้าทายและโลดโผน มีอารมณ์พิศواسและมีความต้องการทางเพศ หรือได้รับความกดดันจากสังคมรอบข้าง ทั้งนี้ ได้มีผู้จัดลำดับความกดดันในเรื่องต่าง ๆ ของวัยรุ่นเรียงตามลำดับมาก - น้อยไว้ดังนี้

1. เรื่องเพศ
2. ยาเสพติด
3. การศึกษา
4. งาน

5. การสอบคัดเลือก
6. เพื่อน
7. ผลการเรียน การสอบ
8. สงคราม
9. ปัญหาของเพื่อน
10. ปัญหาอนาคต
11. ปัญหาครอบครัว

มีผู้กล่าวว่า ปัญหาวัยรุ่นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะแก้ไขให้หมดไปได้ เพราะปัญหาวัยรุ่นเป็นปัญหาเฉพาะของแต่ละยุคสมัย ในยุคสมัยหนึ่งก็มีปัญหาแบบหนึ่งซึ่งถึงแม้เราจะแก้ปัญหานั้นได้ แต่เมื่อเข้าสู่ยุคใหม่ก็จะเกิดปัญหาใหม่ ๆ ขึ้นมาให้เราตามแก้ไขไปเรื่อย ๆ ซึ่งก็สอดคล้องกับปัญหาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยเช่นกัน ทั้งนี้ปัญหาวัยรุ่นส่วนมากที่พบจะได้แก่

2.7.4.1 ปัญหาด้านพัฒนาการ

ปัญหาด้านพัฒนาการ ตามที่เราได้แบ่งพัฒนาการของวัยรุ่นออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ดังนั้น จึงขอกล่าวถึงปัญหาด้านพัฒนาการของวัยรุ่นในแต่ละด้านตามลำดับ

เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดจะเกิดขึ้นกับร่างกายก่อน เมื่อร่างกายเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ววัยรุ่นจะเกิดความวิตกกังวลกับความเปลี่ยนแปลง เช่น การมีเสียงแตก การมีหนวดเคราหรือมีขนขึ้น การมีประจำเดือน หรือการที่เต้านมขยายเป็นต้น เด็กจะกลัวถูกเพื่อนล้อ และขาดความมั่นใจในตนเองซึ่งอาจมีผลต่อบุคลิกภาพได้ ในขณะเดียวกัน เด็กที่มีพัฒนาการช้ากว่าเพื่อนก็จะเกิดความกังวลใจ หรือเกิดความเครียดได้เช่นเดียวกัน

พัฒนาการทางอารมณ์เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สร้างปัญหาให้กับวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีลักษณะอารมณ์แปรปรวนไม่คงที่ คือ มีความรุนแรง หรือบางครั้งอ่อนไหวได้ง่าย เมื่อได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจมักจะมีอาการเก็บกด และหันไประบายออกกับสิ่งอื่น เช่น การเล่นกีฬา เล่นดนตรี การเที่ยวเตร่ การใช้สารเสพติด การหนีออกจากบ้าน หรือฆ่าตัวตาย เป็นต้น

ปัญหาด้านการปรับตัวในสังคมนับว่าเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสนใจเช่นกัน วัยรุ่นในปัจจุบันมักขาดระเบียบวินัย และขาดความเคารพในสิทธิ และหน้าที่ทั้งของตนเอง และของผู้อื่น ทำให้สังคมเกิดความปั่นป่วนวุ่นวาย เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยแห่งความถือคะนอง ชอบละเมิดกฎ และไม่เชื่อฟังคำสั่ง

สอนเด็กเดือนของผู้ใหญ่ เพราะถือว่าวัยรุ่นมีความคิดเป็นของตัวเอง ดังนั้น ผู้ปกครองของวัยรุ่นจึงควรปลูกฝังความมีระเบียบวินัยตั้งแต่วัยเยาว์ รวมถึงประพุดิตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของวัยรุ่นด้วยความแตกต่างทางด้านสติปัญญาก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งสำหรับวัยรุ่น ภายในชั้นเรียนเด็กที่เรียนเก่งจะมีปัญหา เช่น มีความมั่นใจในตนเองสูง ใช้ความฉลาดเอาเปรียบผู้อื่น ไม่ยอมรับความพ่ายแพ้ และอาจรู้สึกกดดันเมื่อเป็นที่คาดหวังของพ่อแม่และครูอาจารย์ ส่วนเด็กที่เรียนอ่อนก็จะมีปัญหา เช่น ไม่ได้ได้รับความสนใจ หรือถูกดูแคลนจากเพื่อนหรือครู เข้ากลุ่มกับเพื่อนได้ยากเนื่องจากมีความเข้าใจในบทเรียน หรือในเรื่องราวต่าง ๆ ซ้ำกว่าคนอื่น ทำให้ไม่มั่นใจในตนเอง เกิดความเครียด ขาดความภาคภูมิใจในตัวเอง และเห็นว่าตนเองไม่มีคุณค่า

2.7.4.2 ยาเสพติด

ยาเสพติด เป็นสิ่งที่เร้าใจและมีอันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีความคิดคะนอง วัยรุ่นจะมีความอยากรู้อยากทดลองเสพสิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ เมื่อตนมีโอกาสด โดยมองข้ามโทษภัยของสิ่งเสพติดเหล่านั้นไป สาเหตุสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติดนอกจากความคิดคะนองอยากลองนั้น ได้แก่ การแสวงหาทางออกเมื่อเกิดปัญหาในชีวิต สิ่งแวดล้อมภายใน และภายนอกครอบครัวที่มีผู้ติดยาหรือมียาเสพติด การใช้เวลาว่างในทางที่ผิด และการถูกชักชวนหรือล่อลวงโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ปัจจุบันยาเสพติดมีมากมายหลายชนิด ทั้งยากระตุ้นประสาท ยาหลอนประสาท ยาแก้ปวดประสาท และยาที่ช่วยกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ ซึ่งล้วนแต่เป็นอันตรายต่อผู้เสพทั้งสิ้น การปลูกฝังความเข้าใจเรื่องโทษภัยของยาเสพติด การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รวมถึงการนำกิจกรรมมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจจะสามารถช่วยให้วัยรุ่นห่างไกลจากยาเสพติดได้ อยากรู้ก็มีความรักและความเข้าใจภายในครอบครัวถือเป็นเกราะป้องกันยาเสพติดที่ดีที่สุด

2.7.4.3 ปัญหาการทะเลาะวิวาท และใช้ความรุนแรง

ปัญหาการทะเลาะวิวาท และใช้ความรุนแรง ปัญหาการทะเลาะวิวาทในหมู่วัยรุ่น หรืออาจเรียกว่าการยกพวกตีกันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำในสังคมไทย โดยรูปแบบของการทะเลาะวิวาทมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จากอดีตนักเรียนที่ทะเลาะกันจะใช้เพียงการชกต่อย หรือตีกันด้วยไม้ แต่ในระยะหลังมีการใช้อาวุธ เช่น มีด ปืน หรือท่อนเหล็กเป็นอาวุธในการต่อสู้กัน วัยรุ่นส่วนใหญ่ที่ยกพวกตีกันมักจะเป็นกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งมักเป็นนักเรียนชาย มีอายุประมาณ 15 ถึง 18 ปี ในกลุ่มช่างกลกับช่างก่อสร้าง กลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้มักจะตีกันในสถานที่สาธารณะ เช่น ตามป้ายรถเมล์ บนรถเมล์ หรือในการแสดงคอนเสิร์ต ซึ่งทำให้มีผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องได้รับบาดเจ็บ หรือเสียชีวิตจากเหตุทะเลาะวิวาทอยู่เสมอ อยากรู้ก็ตาม ปัจจุบันพบว่า เด็กนักเรียนหญิงในชั้นมัธยมศึกษา มีแนวโน้มการก่อเหตุทะเลาะวิวาท และใช้ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากไม่พอใจที่เพื่อนดีเด่นกว่าตน หรือหลงรักชายหนุ่มคนเดียวกัน นอกจากนี้ประเด็นปัญหาวัยรุ่นที่สังคมให้ความ

สนใจมากยิ่งขึ้นได้แก่ ปัญหาการใช้ความรุนแรงในการรับน้องใหม่ของรุ่นพี่ในสถาบันการศึกษา และ ปัญหาแก๊งมอเตอร์ไซด์ซึ่ง เป็นต้น

2.7.4.4 ปัญหาทางเพศ

ปัญหาทางเพศ การเจริญเติบโตทางร่างกายของวัยรุ่นทำให้เกิดพัฒนาการทางเพศ โดยมีฮอร์โมนเพศเป็นตัวกระตุ้นความรู้สึกรักใคร่ในเรื่องนี้ วัยรุ่นจึงมีความสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับเรื่องเพศทั้งในเพศของตน และเพศตรงข้าม แต่เนื่องจากสังคมไทยยังไม่เปิดกว้างในเรื่องการศึกษาหาความรู้เรื่องเพศมากนัก ทำให้พ่อแม่ รวมทั้งครูอาจารย์มีความกระดากอายที่จะพูด และหลีกเลี่ยงที่จะให้ความรู้ในเรื่องเพศศึกษาแก่วัยรุ่น หรือพยายามหลีกเลี่ยงการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยมักจะกล่าวว่า “เมื่อโตขึ้นก็รู้เอง” ความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศ และความคิดที่ว่าตัวเองโตแล้ว ประกอบกับการขาดความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศศึกษาทำให้วัยรุ่นอยากทดลองแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัจจุบันวัยรุ่นได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้ารอบตัว ไม่ว่าจะเป็นทางหนังสือ สื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือทางอินเทอร์เน็ต ทำให้วัยรุ่นใช้เวลาครุ่นคิดกับเรื่องเพศมากขึ้น

วัยรุ่นที่ไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องจากผู้ใหญ่ในเรื่องการหักห้ามใจ หรือขาดการปลูกฝังค่านิยมในเรื่องความเป็นสุภาพบุรุษ และลักษณะของกุลสตรีตั้งแต่เยาว์วัย จะทำให้ไม่สามารถแยกแยะในเรื่องความรักกับการมีเพศสัมพันธ์ได้ เมื่อวัยรุ่นชายหญิงเกิดความพึงพอใจในกันและกันและคิดว่า นั่นคือความรักก็อาจจะมีเพศสัมพันธ์กัน หรืออาจร้ายแรงไปกว่านั้นหากวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์โดยที่ไม่ได้สมัครใจ เช่น การถูกล่อลวง และล่วงละเมิดทางเพศ จะทำให้สภาพจิตใจทรุดโทรมเกิดเป็น ติราบาย และอาจส่งผลไปถึงพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติเมื่อเป็นผู้ใหญ่

ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ หรือรักร่วมเพศเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบได้บ่อยในสังคมไทย โดยอาจมีสาเหตุมาจากทางบ้าน เช่น การที่เด็กชายไม่ชอบพ่อ หรือเด็กหญิงไม่ชอบแม่ ทำให้ลูกไม่ยอมเติบโตตามีลักษณะเหมือนพ่อและแม่ เด็กชายจะไม่อยากเลียนแบบพ่อ และเด็กหญิงจะไม่อยากเหมือนแม่ โดยปฏิบัติตัวในทางตรงข้าม อีกสาเหตุหนึ่งมักจะมาจากครอบครัวที่ขาดพ่อ หรือแม่ลูกจะเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อหรือแม่ที่เลี้ยงดูคน เช่น ลูกสาวที่อยู่กับพ่อจะมีพฤติกรรมเป็นทอมบอย ส่วนลูกชายที่สนิทกับแม่จะมีพฤติกรรมเอนเอียงไปในแบบผู้หญิง พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศยังอาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น การเรียกร้องความสนใจของวัยรุ่น การต้องการเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน หรือเกิดจากการเลียนแบบคนดัง เป็นต้น ปัญหาการรักร่วมเพศจะนำมาซึ่งปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ร้ายแรง เช่น กามโรค และ โรคเอดส์ หากขาดการป้องกันอย่างถูกวิธี

การมีเพศสัมพันธ์เพียงเพราะความอยากรู้อยากทดลองอาจส่งผลให้เกิดการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เนื่องจากขาดความรู้เรื่องการคุมกำเนิด และเกิดจากความรู้อาจไม่ถึงการณ์ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้องหยุดพักการศึกษากลางคัน และจะนำมาซึ่งปัญหาในอนาคต เช่น ขาดโอกาสทางการศึกษาทำให้ไม่สามารถหางานที่ดีได้ และมีรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ วัยรุ่นยังไม่มีวุฒิภาวะพอที่จะทำหน้าที่พ่อแม่ได้ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจึงเป็นอันตรายอย่างยิ่งทั้งต่อตัวแม่ และทารกในครรภ์หากแม่ขาดความรู้ในการดูแลตนเองระหว่างตั้งครรภ์ก็จะส่งผลให้เกิดโรคแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น ภาวะครรภ์เป็นพิษ ซึ่งอาจจะทำให้แม่และทารกในครรภ์พิการหรือเสียชีวิต การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอาจส่งผลให้เด็กคลอดก่อนกำหนด ซึ่งทารกที่คลอดก่อนกำหนดมีแนวโน้มที่จะมีสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ หรือพิการ และตกเป็นภาระของสังคมต่อไป

อีกหนึ่งปัญหาสำคัญที่สืบเนื่องมาจากปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นก็คือ ปัญหาการทำแท้ง เนื่องจากวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์จะเกิดความเครียดที่ทำให้พ่อแม่ และตนเองเดือดร้อน เกิดความอับอาย บางสถานศึกษาก็มีระเบียบให้นักเรียนที่ตั้งท้องต้องลาออก สิ่งเหล่านี้จึงเป็นความกดดันทำให้วัยรุ่นหลายคนตัดสินใจทำแท้งทั้งที่รู้ว่าการทำแท้งมีอันตรายต่อชีวิต และจิตใจเป็นอย่างมาก ความรักความเข้าใจภายในครอบครัว และความดูแลเอาใจใส่ของพ่อแม่ รวมถึงการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการป้องกันปัญหาทางเพศของวัยรุ่น

2.7.4.5 ปัญหาการอาชญากรรม และการกระทำผิดกฎหมาย

ปัญหาการอาชญากรรม และการกระทำผิดกฎหมาย วัยรุ่นที่ประกอบอาชญากรรม หรือกระทำผิดกฎหมายมักจะมาจากครอบครัวที่แตกแยก ขาดความอบอุ่น เมื่อมาพบกับเพื่อนที่มีพื้นฐานครอบครัวใกล้เคียงกันจึงพากันใช้เวลาว่างในทางที่ไม่เกิดประโยชน์ โดยเริ่มจากการทำตัวเกเร หนีโรงเรียน ต่อมาก็หนีออกจากบ้านมาอยู่รวมกัน และอาจมีการรวมกลุ่มกันมั่วสุมทางเพศ หรือเสพยาเสพติด วัยรุ่นเหล่านี้ยังขาดความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงตนเอง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเลี้ยงชีพโดยการประกอบอาชญากรรม เช่น การลักขโมย การปล้นจี้ชิงทรัพย์ การค้ายาเสพติด หรือขายบริการทางเพศ เป็นต้น

2.7.5 การป้องกันปัญหาวัยรุ่น

การป้องกันปัญหาวัยรุ่น พรพิมล เจียมนาคินทร์ ได้เสนอแนวทางป้องกันปัญหาวัยรุ่นไว้ว่า ต้องเริ่มแก้ไขจากครอบครัวเป็นอันดับแรก เพราะบ้านเป็นสภาพแวดล้อมเบื้องต้นที่จะมีผลต่อความคิด ค่านิยม ทักษะคติในการมองโลก รวมถึงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของวัยรุ่น พฤติกรรมของวัยรุ่นจะเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูในบ้าน วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่อบอุ่นมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาน้อย

กว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่แตกแยก พ่อแม่จึงควรทำหน้าที่เอาใจใส่ดูแลให้คำปรึกษาเมื่อลูกมีปัญหา โดยต้องเปิดใจกว้างยอมรับฟังข้อคิดเห็นของลูก ให้เวลากับลูกให้พอเพียง เพื่อที่ลูกจะไม่ใช้เวลาอยู่กับกลุ่มเพื่อนมากเกินไป พ่อแม่ยังอาจชักนำให้ลูกมีความสนใจในธรรมะ มีศรัทธายึดมั่นในศีลธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต หากวัยรุ่นมีปัญหาในด้านอารมณ์ และสภาพจิตใจ ก็ควรแนะนำให้ไปปรึกษาจิตแพทย์ นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีนโยบายสนับสนุนสื่อมวลชนในการนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นตัวอย่างที่ดี มีประโยชน์ต่อสังคม และหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพความรุนแรง หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศมากเกินไป เพื่อไม่ให้วัยรุ่นหมกมุ่น และจดจำแบบอย่างที่ไม่ดี

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนทรี บุญประเสริฐพันธ์ [16] ทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาค่านิยมการใช้คอมพิวเตอร์ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยที่ค่านิยมการใช้คอมพิวเตอร์ ต่อการศึกษามากที่สุด ค่านิยมการใช้คอมพิวเตอร์ต่อความบันเทิงน้อยที่สุด

ชาติเชื้อ หล้าดา [17] ทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า เพื่อประกอบการเรียน (ร้อยละ 82.7) เนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตที่นักเรียนเข้าใช้ส่วนใหญ่ คือ เพลงและเกม (ร้อยละ 80.0 และ 74.7) ตามลำดับ สถานที่ที่นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่คือ ร้านบริการอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 68.7) ระยะเวลาที่นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่คือ ระยะเวลา 1 – 2 ชม. (ร้อยละ 54.7) ในแต่ละวัน นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตประมาณวันละ 1 ครั้ง (ร้อยละ 45.8) โดยใช้ในช่วงเวลาเย็น คือ เลิกเรียน-18.00น. (ร้อยละ 51.4) และในวันเสาร์ – อาทิตย์ หรือวันหยุด (ร้อยละ 82.7) นักเรียนส่วนใหญ่จะใช้อินเทอร์เน็ตร่วมกับผู้ปกครอง (ร้อยละ 48.2) นักเรียนส่วนใหญ่เคยเข้าใช้เว็บไซต์ ลามกอนาจาร บ่อย ๆ (ร้อยละ 61.6) สำหรับ การบริการอินเทอร์เน็ตที่นักเรียนเข้าใช้ส่วนใหญ่ใช้บริการบอץ คือ การค้นหาข้อมูล (ร้อยละ 66.3) เว็บไซต์ที่นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เป็นประจำ คือ www.google.co.th (ร้อยละ 83.3) ในแต่ละเดือน นักเรียนส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ตต่ำกว่า 100 บาท (ร้อยละ 38.7)

มาลี ไชยเสนา [18] ทำวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าสถานที่นิยมใช้ในการแสวงหาสารนิเทศเป็นประจำคือ ห้องสมุดของสถาบัน นักศึกษาเลือกสารนิเทศทางวิชาการ โดยเลือกตามคำแนะนำของอาจารย์ วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศเพื่อศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร วิธีค้นหาสารสนเทศ

ที่ต้องการใช้การค้นหาค้นด้วยตนเอง และใช้เครื่องมือช่วยค้นเป็นบางครั้ง สาเหตุที่นักศึกษาไม่นิยมใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เนื่องจากเครื่องมือช่วยค้นไม่เพียงพอ นักศึกษาใช้เวลาแสวงหาสารนิเทศ ระหว่าง 5 – 10 นาที วิธีการค้นหาสารนิเทศจากหนังสือ และวารสารใช้การค้นข้อมูลจากชื่อเรื่อง ในการค้นหาหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ นักศึกษาสามารถค้นหาหนังสือได้ทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ โดยอ่านคู่มือการใช้บริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น ทรัพยากรสารนิเทศที่นักศึกษาแสวงหาสารนิเทศมากที่สุด คือ หนังสือตำราวิชาการภาษาไทย โดยด้านคุณสมบัติของนักเรียนนักศึกษาเห็นว่า ควรมีความชำนาญในสาขาวิชานั้น เวลาที่นักศึกษาใช้ในการแสวงหาสารนิเทศ คือช่วงเวลาที่ไม่มีเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ค้นข้อมูล เพราะรวดเร็วกว่าค้นหาจากตู้บัตรรายการ วิธีการแสวงหาสารนิเทศเมื่อมีสิ่งพิมพ์ในครอบครองใช้วิธียืมจากห้องสมุด ปัญหาการแสวงหาสารนิเทศคือ หนังสือที่ต้องการมีบัตรรายการแต่หาตัวเล่ม ไม่พบ

อัญชลี บุญญานุกูล [19] ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในกระบวนการค้นคว้าเพื่อการเขียนรายงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สหวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาวิธีการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยศึกษาประเภทของสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศการนำประสบการณ์จากการเรียนวิชาห้องสมุด และศึกษาค้นคว้าไปใช้ในการแสวงหาสารสนเทศรวมทั้งศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคที่มีผลต่อการแสวงหาสารสนเทศ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนใช้วิธีการเลือกหัวข้อการทำรายงาน คือปรึกษาเพื่อน ค้นจากบัตรรายการ คู่มือบรรณานุกรม ปรึกษาอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ค้นจากวารสาร และครุชนิเวศน์ โดยดูเนื้อหาในการกำหนดประเด็น และการรวบรวมข้อมูลพบว่านักศึกษาใช้วิธีการใช้วิธีการยืมหนังสือจากห้องสมุด ค้นบัตรวารสาร คัดลอก/ถ่ายเอกสาร และดูจากวารสารทุกชื่อเรื่องที่เกี่ยวข้อง รูปแบบของสารสนเทศที่ใช้ คือ หนังสือ แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มาก คือห้องสมุดวิทยาลัย และนักศึกษานำประสบการณ์ที่เรียนจากการใช้วิชาห้องสมุดไปใช้ในการแสวงหาสารสนเทศ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อนักศึกษาศึกษาในขณะที่แตกต่างกัน

จันทร์เพ็ญ สิงหนุต [20] วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัญหา และอุปสรรคในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการมาเรียน และขณะที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงหัวหมาก จำนวน 340 คน ผลการวิจัยพบว่าในด้านพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ นักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป คณะศึกษาศาสตร์มีการใช้หนังสือ/ตำราวิชาการมากที่สุด โดยใช้ประกอบการเรียน การทำรายงาน และมีอัตราความถี่

ในการเข้าใช้ห้องสมุดเฉลี่ย 2-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ สำหรับปัญหาและอุปสรรคพบว่า แหล่งภายในมหาวิทยาลัยมีทรัพยากรสารสนเทศน้อยเกินไป รองลงมาไม่มีสารสนเทศที่ต้องการใช้ ในขณะที่แหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยอยู่ไกลไม่สะดวก

ชาญ กลิ่นช่อน [21] วิจัยเรื่อง การศึกษาเจตคติและพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยคริสเตียน ผลการวิจัยพบว่าเจตคติ ต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วย ตนเองของนักศึกษายู่ในระดับมาก พฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล พบว่านักศึกษาที่มีเพศ คณะวิชาแตกต่างกันมีเจตคติต่อการ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่อยู่ระดับชั้นปี ต่างกันมีเจตคติต่อการ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล พบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่อยู่ระดับชั้นปี แตกต่างกันมีพฤติกรรมการ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกันมีพฤติกรรมการ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โชติกา ประพททธิกุล [22] ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ที่บ้านและใช้อินเทอร์เน็ตที่ห้องสมุดของสถาบัน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ โปรแกรมที่ติดตั้งแต่ละเครื่องไม่มีความหลากหลายและการดาวน์โหลด ข้อมูลจากระบบเครือข่ายล่าช้า ความต้องการพบว่า มีความต้องการเครื่องพิมพ์เลเซอร์สี โปรแกรม ออกแบบกราฟิกและระบบสื่อสารออนไลน์

ถาวร อินทะแสง [23] ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า มีสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระบบเครือข่ายไม่ทันสมัย มีความต้องการมากในด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต้องการพัฒนาและการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ

รชฎ บุญตรา [24] จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อหาเกณฑ์ความพร้อมของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในการนำอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้เพื่อการบริหารและการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาหาเกณฑ์ความพร้อมพื้นฐานในการนำอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้เพื่อการบริหารและการเรียน การสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในแผนกวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สังกัดวิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 111 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารจำนวน 61 คน และครูผู้สอนแผนก วิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย คือ แบบสอบถามการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาหาเกณฑ์ความพร้อมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในการนำอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้เพื่อการบริหาร และการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาความถี่ ร้อยละ และการพิจารณา เกณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ความพร้อมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในการนำ อินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้เพื่อการบริหารและการเรียนการสอนต้องมีความเหมาะสม 5 ด้าน คือ ความพร้อม ทางด้านบุคลากร ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ ความพร้อมทางด้านงบประมาณ ความพร้อม ทางด้านอุปกรณ์ในการติดตั้ง และความพร้อมทางด้านโปรแกรม

รุ่งลาวัลย์ ทิพย์อุตร [25] สภาพและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย อุบลราชธานี เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย อุบลราชธานี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 412 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการ อินเทอร์เน็ตที่คณะ โดยทางมหาวิทยาลัยจัดบริการให้ใช้เครื่องฟรี นักศึกษามีความรู้ในการใช้ อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับพื้นฐานและเริ่มใช้ โดยมีประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต 1-2 ปี วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ส่วนใหญ่เพื่อทำรายงาน นักศึกษาส่วนใหญ่ทราบ แหล่งที่ค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตโดยเพื่อนแนะนำ นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ได้แก่ ปัญหาวิธีการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ปัญหาผู้ใช้บริการ ปัญหาแหล่งข้อมูล ปัญหาการใช้บริการอินเทอร์เน็ตและปัญหาการดาวน์โหลด โดยนักศึกษาของคณะ วิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ และคณะบริหารศาสตร์มีปัญหาไม่ทราบวิธีการค้นหาข้อมูล ทางอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก และนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์มีปัญหาด้านอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก นักศึกษาที่เรียนในคณะวิชาต่างกัันมีปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการศึกษาโดยรวมและรายด้าน 5 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีปัญหาด้านผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา วิธีการ ค้นหาข้อมูล และใช้บริการอินเทอร์เน็ตมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 และมีปัญหาด้านผู้ใช้บริการ อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาและวิธีการค้นหาแหล่งข้อมูลมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 ส่วนนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 มีปัญหาด้านผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษามากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปนิพรรณ จันทริกา [26] ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า

1. นักเรียนส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง ซึ่งทางอาจารย์หรือโรงเรียนควรมีมาตรการส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตไปในทางการศึกษามากขึ้นเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากตำราเรียน

2. นักเรียนส่วนใหญ่เท่าที่ให้การสังเกต ใช้อินเทอร์เน็ตไปในทางไม่มีสาระมากเช่น การเล่นเกม ไอซีคิว แชน เป็นการคุยกันระหว่างชายหญิงวัยรุ่นซึ่งไม่มีประโยชน์ทางการศึกษาเลย การพิมพ์คำสนทนาที่หยาบคาย เช่น คำเกี้ยวพาราสี คำสบถ การพิมพ์คำสนทนาเกี่ยวกับเซ็กส์ เช่น การพูดสองแง่สองง่าม การเข้าไปดูวิดีโอเรตเอ็กซ์ และบางครั้งทำตนเป็นแฮกเกอร์เข้าไปแทรกแซงการปฏิบัติงานของเครื่อง การปรับแก้ข้อมูล

3. แนวทางการป้องกันและแก้ไข ควรจะเริ่มตั้งแต่ครอบครัวที่บิดา มารดา จะต้องเป็นผู้ชี้แนะ และควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ส่วนนักเรียนเองก็ควรจะประพฤติตนอย่างเหมาะสม เลือคบเพื่อนที่ดี ในสถาบันการศึกษาก็ควรมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ถูกต้อง ผู้บริหารและคณาจารย์ ในสถาบันจะต้องสอดส่องดูแลพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนอย่างทั่วถึง มีระบบป้องกันการสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัย อีกทั้งรัฐบาลก็ควรมีกฎหมายควบคุมอย่างรัดกุมในองค์กรของรัฐและธุรกิจภาคเอกชน

อารีลักษณ์ เปรมัชเชียร [27] ศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ปัญหาและเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาส่วนใหญ่เคยใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 2 ปี มีความถี่ในการใช้ 5-15 ครั้งต่อเดือน เวลาเฉลี่ยในการใช้ 1-2 ชั่วโมงต่อครั้ง นักศึกษาเรียนรู้อินเทอร์เน็ต และรู้จักชื่อเว็บไซต์ที่ต้องการค้นหาจากคำแนะนำของเพื่อน สถานที่ใช้คือร้านบริการอินเทอร์เน็ต เพราะได้รับความสะดวกสบาย นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีที่อยู่อิมเมล บริการที่ส่วนใหญ่เลือกใช้คือโปรแกรมค้นหากูเกิล และเว็บทำสนุก วัตถุประสงค์ในการใช้บริการเวปไซด์ไว้เพื่อหาข้อมูลทำรายงาน และเพื่อหาข้อมูลที่สนใจอื่น ๆ นักศึกษาใช้บริการการสนทนาออนไลน์เพื่อหาเพื่อนคุยและเพื่อสนทนาหาความรู้อื่น ๆ ที่สนใจ ผลการเปรียบเทียบการใช้พบว่านักศึกษาระดับ ปวช. ใช้บริการดาวน์โหลดข้อมูลและบริการสนทนาออนไลน์มากกว่าระดับ ปวส. และนักศึกษาระดับ ปวส. ใช้บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์และบริการเวปไซด์ไว้เว็บมากกว่าระดับ ปวช. (2) ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในศูนย์ปฏิบัติการสารสนเทศของนักศึกษาคือคอมพิวเตอร์มีจำนวนไม่เพียงพอกับผู้ใช้บริการ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาการใช้ของผู้ใช้แต่ละคน สถานที่คับแคบไม่สะดวกในการใช้ และสมรรถนะของเครื่องคอมพิวเตอร์ในการใช้อินเทอร์เน็ตต่ำ ผลการเปรียบเทียบปัญหาการใช้พบว่านักศึกษาระดับ ปวช. ประสบปัญหาโดยรวมมากกว่านักศึกษาระดับ ปวส. (3) เจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต

พบว่าอยู่ในระดับมากและผลการเปรียบเทียบเจตคติพบว่า นักศึกษาคณะศิลปกรรมมีเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

พัชรี ไชยฤกษ์ [28] ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สรุปว่าการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) พฤติกรรมก่อนระหว่างและหลังการใช้อินเทอร์เน็ต (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมก่อน ระหว่าง และหลังการใช้อินเทอร์เน็ตกับตัวแปรด้านข้อมูลทั่วไป ปัจจัยที่สนับสนุนการใช้อินเทอร์เน็ต และเจตคติที่มีต่ออินเทอร์เน็ต (3) ศึกษาการใช้ประโยชน์ จุดมุ่งหมายและอุปสรรคในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 1,069 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและสเปียร์แมน และค่าสัมพัทธ์คาโนนิกอล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. พฤติกรรมก่อนการใช้อินเทอร์เน็ตพบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตจากเพื่อน สถานที่ที่คาดว่าจะใช้คือศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย และมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลิน พฤติกรรมระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตพบว่า นักศึกษามีความถี่ในการใช้ 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์ เวลาที่ใช้ 1-3 ชั่วโมงต่อครั้ง ช่วงเวลาที่ใช้คือ กลางคืน(เวลา 19.00-05.00 น.) เลือกใช้บริการเว็ลด์ไวด์เว็บ เลือกเข้าเว็บภาษาไทย และเลือกเข้าเว็บไซด์ด้านบันเทิง พฤติกรรมหลังการใช้อินเทอร์เน็ตพบว่า นักศึกษามีการปฏิบัติหลังจากการใช้อินเทอร์เน็ต โดยนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต พบตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหลังการใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 ตัวแปร โดยตัวแปรที่พบมีสัดส่วนที่แสดงความสัมพันธ์สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 14.09 ได้แก่ ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักศึกษาไปเรียน/อบรมการใช้อินเทอร์เน็ต อาจารย์ที่สอนส่งเสริมโดยให้นักศึกษาดาวนโหลดเอกสารประกอบการเรียนการสอนทางอินเทอร์เน็ต แนะนำเว็บไซต์ให้นักศึกษาสืบค้นเพื่อศึกษาเพิ่มเติมให้นักศึกษามีการถาม/ตอบข้อสงสัยในวิชาเรียน โดยการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และเจตคติที่มีต่ออินเทอร์เน็ต การใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตพบว่า มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน และใช้เพื่อส่งจดหมาย/ข้อความ จุดมุ่งหมายในการใช้อินเทอร์เน็ตพบว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจผลการศึกษาของตนเอง เพื่อท่องเว็บไซด์ศึกษาข้อมูลตามความสนใจ และเพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นที่รู้จักทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์, ห้องสนทนา, กลุ่มข่าวสาร อุปสรรคทั่วไปที่พบในการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ ความล่าช้าในการเข้าถึงเว็บไซต์ การใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสาร และการเข้าถึงข้อมูล และจำนวนคู่สายโทรศัพท์เพื่อการเชื่อมต่อไม่เพียงพอ อุปสรรคที่พบที่บ้าน ได้แก่ ความสามารถที่จำกัดทางด้านฮาร์ดแวร์ บริการก่อน-หลังขายของบริษัทที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต(ISP) ให้บริการไม่ดีพอ และการติดตั้งโปรแกรม อุปสรรคที่พบในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้แก่ จำนวนเครื่อง

คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีน้อย ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีน้อย และความเร็วของระบบเครือข่ายมีความล่าช้า

วอนชนก ไชยสุนทร [29] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาปริญญาตรี ในสาขาวิชาด้านคอมพิวเตอร์ พบว่า

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาด้านคอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง
2. นักศึกษาส่วนใหญ่ใน 1 สัปดาห์ มีการใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน รองลงมาใช้ประมาณ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์, ประมาณ 5-6 ครั้ง/สัปดาห์ และประมาณ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ ตามลำดับ
3. นักศึกษาส่วนใหญ่มีระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละครั้งระหว่าง 1-2 ชั่วโมง รองลงมาคือระหว่าง 3-4 ชั่วโมง มากกว่า 4 ชั่วโมง และน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ตามลำดับ
4. นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างเวลา 18.01-24.00 น. รองลงมาใช้ระหว่างเวลา 12.01-18.00 น. ระหว่างเวลา 00.01-06.00 น. และระหว่างเวลา 06.01-12.00 น. ตามลำดับ
5. นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน รองลงมาใช้ที่สถาบันที่ศึกษา ใช้ที่ร้านอินเทอร์เน็ตตามลำดับ

สมชัย นวนศรี [30] กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคหนองคาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1-3 ที่ศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลของการศึกษาปัญหาพิเศษครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งหวังว่าข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษาปัญหาพิเศษจะเป็นข้อมูลให้สถานศึกษาจัดแหล่งศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นวิธีการปรับวิธีเรียน วิธีสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่มีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้าน และผลจากการวิเคราะห์การใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่างพบว่าบริการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ บริการสืบค้นข้อมูลผ่าน www ซึ่งเว็บไซต์ที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ เว็บไซต์ความบันเทิง มีค่าเฉลี่ย 3.53 รองลงมาเป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลทำรายงานประกอบการเรียน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างใช้บริการอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย

อัจฉรา เรืองรัตน์ [31] ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า